

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General d'Administració,
Ordenació i Inspecció Educatives

LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA LLENGUA CATALANA I LITERATURA

Introducció

El desenvolupament de la competència comunicativa és un dels eixos fonamentals de l'educació primària, tant pel que signifiquen les habilitats lingüístiques per al ple desenvolupament personal i social com per la seva incidència en la comprensió i representació de la realitat. Si tenim en compte la seva incidència en la resta d'àrees curriculars, probablement sigui aquesta la més transversal de les competències.

El llenguatge és el mitjà més important d'expressió de l'ésser humà, afecta els aspectes intel·lectuals, socials, culturals, afectius i emotius de la persona i li permet expressar-se, comunicar-se i representar el món en què viu, al temps que conforma i organitza el pensament.

Al llarg de l'educació primària els infants han de començar a adquirir un saber reflexiu sobre les pràctiques comunicatives necessàries per viure a la societat del segle XXI. Les àrees de llengua castellana i literatura i de llengua catalana i literatura són àmbits privilegiats per aconseguir aquestes metes, encara que totes les àrees, pel fet d'emprar el llenguatge com a mitjà de comunicació i d'adquisició i transmissió del coneixement, són responsables del desenvolupament de la comunicació lingüística. Així doncs, l'ensenyament i l'aprenentatge en cada una d'aquestes àrees té com a objecte el desenvolupament de les habilitats lingüístiques: parlar, escoltar i conversar, llegir i escriure. També, i de manera específica, pretén apropar els infants a la lectura i la comprensió de textos literaris.

Aprendre una llengua no és únicament apropiat-se d'un sistema de signes, sinó també dels significats culturals que transmet i, amb aquests significats, de les formes amb què les persones del seu entorn entenen i interpreten la realitat. Igualment, el llenguatge és instrument de regulació de la convivència, per expressar i compartir idees, percepcions, sentiments i emocions i, per tant, per controlar la pròpia conducta. Contribueix així a construir la pròpia visió del món, compartida i comunicable, a l'equilibri afectiu i a la integració social i cultural de les persones.

Aprendre llengua significa, per tant, assolir la competència necessària per interactuar amb facilitat i èxit en les diferents situacions de la vida, entre les quals es troben també les escolars.

Amb una visió global, consideram l'alumnat des d'una doble perspectiva: com a comunicador i com a investigador de la llengua. Com a comunicador, cal partir dels usos comunicatius orals i escrits en situacions rellevants i significatives; com a investigador s'ha d'aprofitar la seva capacitat de reflexió per a que prengui consciència del funcionament de les llengües, per millorar la seva competència comunicativa.

El punt de partida de l'educació lingüística són les habilitats i destreses lingüístiques que els infants ja han adquirit en iniciar l'etapa a través de l'ús en els seus entorns immediats, familiars, escolars, pel contacte amb els mitjans de comunicació, etc. El paper de l'educació primària és ampliar aquesta competència lingüística i comunicativa inicial de cada una de les dues llengües, de manera que els infants siguin capaços d'interactuar en els diversos àmbits socials en els quals es veuran immersos. D'aquests àmbits s'han seleccionat en cada una de les àrees els que es consideren més apropiats per a la feina escolar: el de les relacions socials, el dels mitjans de comunicació, el literari i, de manera privilegiada, l'àmbit acadèmic. És en aquests àmbits on s'interpreten i es produeixen els diferents textos i és en ells on s'han de desenvolupar les diferents habilitats lingüístiques.

El tractament de les llengües a l'escola suposa l'assumpció de principis comuns i compartits: consideració de la llengua com a objecte d'aprenentatge i coneixement dels principis globals que regulen l'adquisició i l'aprenentatge de llengües, així com l'enfocament metodològic comú per a les llengües i per a cada una en particular. A partir d'aquests criteris unificats s'han d'articular els continguts i planificar les actuacions necessàries per construir les competències específiques en cada llengua, promovent les transferències entre elles.

El currículum de l'àrea de llengua castellana i literatura i el de llengua catalana i literatura s'articula al voltant d'un eix: l'ús social de la llengua en els diferents contextos (privats i públics, familiars i escolars). La divisió dels continguts de cada àrea en blocs no preveu una ordenació seqüencial ni una jerarquització, sinó una manera d'organitzar la complexitat de les competències que s'han

d'assolir. L'ordenació dels continguts no es correspon tampoc amb la de l'activitat docent, ja que existeixen múltiples connexions entre els blocs (per exemple, les activitats d'expressió i les de comprensió van sempre unides).

Els blocs de continguts referits a les habilitats lingüístiques –el Bloc 1. “Ecoltar, parlar i conversar”, i el Bloc 2. “Llegir i escriure”– apareixen separats a fi d'abordar de manera específica els aspectes essencials de cada tipus de discurs. No obstant això, l'ús oral formal i l'escrit tenen molts d'aspectes comuns (tema prefixat, planificació del contingut, sintaxi i lèxic, subjecció a una norma estàndard, etc.) i hi ha nombroses situacions de comunicació que combinen els diversos usos i que permeten relacionar ambdós aprenentatges per tal que es donin suport mutu. L'aprenentatge d'aquest nivell formal es realitza, òbviament, en les situacions d'interacció comunicativa que ofereix el context de l'aula i del centre escolar.

L'ús oral informal –l'ús espontani entre interlocutors amb tracte freqüent i familiar– és objecte d'observació i d'anàlisi a fi de reconèixer les normes socials i comunicatives que regeixen l'intercanvi, les estratègies que posen en funcionament els parlants per aconseguir una comunicació satisfactòria, i per identificar i criticar estereotips i prejudicis, tant socials com sociolingüístics, especialment al final de l'etapa.

En definitiva, l'alumnat ha d'aprendre a utilitzar la llengua en situacions fonamentals: parlar de si mateix i de les seves necessitats, aconseguir que les altres persones l'escoltin, planificar actes, solucionar problemes, demanar i donar informació, etc. Ha d'aprendre a contar, explicar, argumentar, formular hipòtesis, predir, preguntar, aclarir, opinar, etc. Tots aquests usos de la llengua oral s'han de treballar de manera sistemàtica inserits en la vida quotidiana de l'aula i en l'activitat social i acadèmica.

La llengua oral i l'escrita tenen un repartiment d'usos divers, fins i tot quan en alguns casos van estretament unides. L'aprenentatge de la lectura i de l'escriptura suposa l'adquisició de determinats procediments –estratègies de comprensió i procés de construcció del text escrit–, i no la simple traducció del codi oral a l'escrit. Per això, l'ensenyament de la lectura no acaba en el primer cicle de primària, perquè no es pot considerar l'adquisició inicial del codi com una culminació. És necessari treballar, fins al final de l'escolaritat obligatòria,

el conjunt de coneixements i habilitats que aporten, de cada vegada més, un domini major, tant interpretatiu com de comprensió, de la llengua escrita.

L'aprenentatge de la lectura i de la composició presenta nivells de complexitat progressius en la planificació i en l'estructuració dels textos i una major diversificació en els contextos. Molt especialment, s'ha de consolidar en aquesta etapa el domini de les tècniques gràfiques, la relació entre so i grafia, les normes ortogràfiques convencionals i la disposició del text a la pàgina, tenint en compte que la incorporació de les tecnologies de la informació i la comunicació no ha d'obviar l'aprenentatge dels mecanismes d'escriptura autònoms, socialment rellevants i valorats.

La lectura i la interpretació de textos literaris requereixen competències específiques, per al desenvolupament de les quals el currículum selecciona els continguts que agrupa el Bloc 3. "Educació literària". L'educació literària es concep com una aproximació a la literatura des de les seves expressions més senzilles. La lectura, l'exploració de l'escriptura, el recitat, la pràctica de jocs retòrics o l'audició de textos propis de la literatura oral, han de contribuir al desenvolupament de la competència literària, com a integrant de la competència comunicativa, i com a acostament a l'expressió artística i al valor patrimonial de les obres literàries. A més, no podem oblidar que a través de la lectura hem d'oferir a l'alumnat el contacte amb aquells textos en els quals es fa palesa la identitat cultural i lingüística del nostre poble i de la humanitat en general. La lectura literària ha d'aportar una visió dels textos com a font de fruïció, de goig i de diversió.

La literatura té característiques pròpies i convencions específiques que s'han de conèixer perquè el lector pugui crear el context adequat. En aquesta etapa el currículum se centra en afavorir experiències agradables amb la lectura i la recreació de textos literaris. S'apropa als nins i nines a la representació i interpretació simbòlica, tant de l'experiència interior com de la col·lectiva, per crear l'hàbit lector. Els continguts d'aquests blocs es refereixen, per una banda, al coneixement de les convencions literàries bàsiques, especialment relacionades amb la poesia i la narració i, per una altra, a l'aplicació d'informacions sobre el context lingüístic, històric i cultural en el qual les obres literàries s'han produït, en la mesura que aquestes dades siguin significatives per a la interpretació del text i d'acord amb les expectatives d'un lector d'aquesta etapa escolar.

Finalment, el Bloc 4. “Coneixement de la llengua”, integra els continguts relacionats amb la reflexió lingüística. A l'educació primària els docents han de possibilitar la continuació i perfeccionament del procés d'adquisició de la llengua per part dels alumnes, promovent interaccions i situacions d'ús que possibilitin un domini millor i major d'aquest instrument; però, a més, han de fomentar en els aprenents un ús reflexiu de la llengua, proposant, progressivament, activitats d'observació, anàlisi i manipulació de les pròpies produccions, que afavoreixin la conceptualització dels coneixements lingüístics i d'una terminologia bàsica.

La reflexió gramatical en aquestes edats té únicament sentit si es fa amb una doble finalitat: d'una part, aconseguir que l'alumnat faci explícits els coneixements implícits que, sobre el funcionament de la llengua, han adquirit en les interaccions amb els altres parlants, a fi de corregir-los o perfeccionar-los, i d'altra, augmentar les seves possibilitats d'expressió; és a dir, millorar la seva competència comunicativa.

En la reflexió sistemàtica sobre el llenguatge i les seves condicions d'ús es proposa que els alumnes comencin a elaborar un sistema conceptual bàsic i un metallenguatge que faciliti la comunicació a l'aula durant el procés d'aprenentatge i que serveixi de suport per a l'aprenentatge d'altres llengües. La reflexió sobre les unitats del sistema lingüístic, ajustada sempre als coneixements i possibilitats d'abstracció d'aquestes edats, es planteja en relació amb les condicions d'ús i com un requisit imprescindible per incorporar l'avaluació i la correcció de les produccions orals i escrites, a fi d'afavorir l'aprenentatge autònom. Així doncs, els continguts d'aquest bloc no es plantegen de manera autònoma, sinó com l'inici de la construcció dels coneixements sobre la llengua que resulten imprescindibles per a un ús millor i una comunicació més eficaç.

En síntesi, l'eix de l'educació lingüística està constituït pels procediments encaminats al desenvolupament de les habilitats d'expressió i comprensió oral i escrita, en contextos socials significatius i en l'àmbit de la comunicació literària, tenint en compte que un procés d'alfabetització cultural és sempre de llarga durada. Per això, el plantejament del currículum de cada àrea en aquesta etapa s'ha de prolongar en l'educació secundària obligatòria. Les diferències entre una etapa i l'altra resideixen en la selecció dels discursos que

s'analitzen i es produeixen, que s'ajusta a la seva complexitat en les situacions de comunicació, en la profunditat de la reflexió lingüística i literària, en la selecció de continguts de reflexió sobre la llengua i en el grau de sistematització que ha d'aconseguir.

Orientacions metodològiques

La introducció de les competències bàsiques en el currículum comporta una nova visió metodològica, també en les àrees de llengua i literatura castellana i de llengua i literatura catalana. L'objectiu de l'educació lingüística no és ja només l'adquisició de continguts, sinó el desenvolupament de competències que permetin aplicar aquests coneixements a les situacions, a sí mateix i als aprenentatges posteriors.

Resulta imprescindible la coordinació entre els plantejaments didàctics de les llengües castellana i catalana, que aprofitin els aspectes comuns per incidir en els diferencials per tal de millorar la competència comunicativa en les dues llengües i la funcionalitat dels aprenentatges. La distribució coherent dels continguts en cada llengua i la unificació de la terminologia i dels criteris i estratègies metodològiques ajudaran a aconseguir els objectius proposats d'una manera eficaç i adequada als interessos dels alumnes, i els facilitarà el descobriment de l'efecte sinèrgic que el coneixement d'una llengua té sobre l'aprenentatge de l'altra.

Funcionalitat i significativitat

Cal tenir en compte que les llengües s'aprenen en l'ús social, en les necessitats de comunicació, pel que cal dissenyar situacions d'aprenentatge reals on es faci necessari l'ús de les estratègies lingüístiques, tant de les assolides com de les que es trobin en procés d'aprenentatge, així com del seu ús reflexiu.

Comptar amb la realitat social, lingüística i cultural de la nostra societat fa necessari no només un plantejament comú de les llengües, sinó la transversalitat en la resta d'àrees curriculars.

El disseny d'activitats funcionals i significatives que constitueixin contextos reals d'ús de la llengua o els reproduïxin permet abordar tant els diferents continguts de l'àrea des de la perspectiva de la seva aplicabilitat per a

l'expressió, per a la comprensió i per a les relacions socials, com valorar l'eficàcia de les estratègies que s'utilitzen en el procés d'ensenyament i d'aprenentatge de la llengua.

La major part de les capacitats lingüístiques que es treballen al llarg de l'educació primària en cada una de les dues àrees són comunes als tres cicles. Varia, en canvi, l'amplitud i profunditat d'aquestes, la diversificació de les situacions i dels contextos comunicatius, el grau d'adequació a les situacions comunicatives que s'exigeix, la tipologia i característiques dels textos, el grau de correcció gramatical i, especialment, la consideració de les situacions d'aprenentatge. Cal tenir present que les habilitats lingüístiques són el requisit primer de totes les àrees del currículum, per la qual cosa no s'han d'abordar únicament en les àrees de llengua, sinó que cal fer-ho des de la globalitat del currículum.

Parlar, conversar, escoltar

En tota l'educació primària s'ha de prestar atenció especial al llenguatge oral, que constitueix una eina fonamental per a l'ensenyament. Com succeeix amb la resta de continguts, no s'ha de plantejar com un recurs espontani i ocasional, sinó amb rigor sistemàtic. En primer lloc, perquè l'expressió oral incideix directament en la pròpia activitat, perquè parlar i escoltar són activitats més habituals que la lectura i l'escriptura; perquè és el punt de partida per a la llengua escrita (el seu ús repercuteix necessàriament en l'escriptura), i també pel fet que, en la major part d'activitats de llengua, l'expressió oral i l'escriptura van unides. Les activitats destinades específicament al desenvolupament de les destreses orals han d'estar presents en les programacions didàctiques: debats, jocs, dramatitzacions, resums, diàlegs, planificació d'activitats, exposició de conclusions o resultats, etc., tant de manera individual com en grup, i s'ha de tenir en compte també l'exposició pública, en classe o en altres situacions.

En les produccions orals cal incidir en l'organització i en la claredat del discurs, que s'ha de servir d'elements no lingüístics per guanyar en expressivitat; en el rebuig de les formes que suposin algun tipus de discriminació; en la participació activa i cooperadora en les situacions d'interacció, i en el respecte per les aportacions de les altres persones i per les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu.

Pel que fa a la comprensió oral, al llarg de l'etapa s'han d'oferir als alumnes textos que els permetin anar més enllà de les idees explícites de manera progressiva, descobrir sentits figurats o missatges no implícits. La selecció dels textos, que han de ser adequats a l'edat i als interessos, incideix directament en la capacitat d'escoltar, que també s'ha de treballar a l'aula. En aquest sentit adquireix rellevància especial el text literari.

L'anàlisi de les característiques dels textos, el resum de les idees principals i les activitats que potencien la memòria comprensiva (memorització, recitat i reproducció de poemes, cançons, embarbussaments, dites, refranys, etc.), per millorar l'atenció, el gest, l'expressió, la desinhibició, etc. són alguns dels aspectes que cal incloure en la comprensió de textos orals.

Llegir i escriure

L'aprenentatge de la lectoescriptura es circumscriu, també, al tractament funcional i significatiu de l'àrea. El clima de l'aula ha de potenciar la necessitat de llegir i d'escriure, ha de despertar l'interès per fer-ho i per accedir a nous coneixements a través de la lectura i de l'escriptura. L'expressió oral és espontània però, al menys en els primers moments d'accés al codi, la lectura i l'escriptura es focalitzen en aquelles situacions en què és necessari escriure o llegir, per la qual cosa els continguts referits al codi han d'estar vinculats a situacions i necessitats. La difusió dels escrits respon també a la funcionalitat d'aquestes situacions.

El procés de lectoescriptura s'inicia des del significat, amb el descobriment i el reconeixement de les relacions entre so i grafia en el context de paraules significatives per als infants, del propi nom, etc. En aquest procés l'aprenentatge compartit juga un paper essencial.

Des del començament cal incidir en les primeres estratègies del procés de producció de textos escrits, que s'ampliaran al llarg de l'etapa: planificació, confecció d'esborranys, revisió, etc., amb atenció a la coherència cada cop major del discurs (des dels enllaços simples fins a la coordinació i inserció d'oracions...). En la producció dels textos escrits s'han de preveure, a més, els aspectes formals, que han de ser coneguts prèviament pels alumnes (presentació, ordre, creativitat, etc.).

No hem d'oblidar que la finalitat última del procés de la lectura i de l'escriptura no és que els alumnes aprenguin a llegir i escriure, sinó que adquireixin la competència comunicativa necessària en aquest aspecte i que desenvolupin l'hàbit lector. El significat, la motivació i l'interès per la lectura i per l'escriptura des dels primers moments són, per tant, imprescindibles. La selecció de lectures engrescadores, la multiplicitat de recursos, l'ús de la biblioteca, la lectura comentada, la participació en activitats literàries de l'escola o d'altres àmbits, són útils per aconseguir aquesta motivació. S'han de preveure moments per què els alumnes seleccionin les pròpies lectures, per tal que desenvolupin criteris personals en les seves preferències, i moments per parlar dels llibres, per recomanar-ne i per expressar les emocions que ens transmeten.

En la lectura, al llarg de l'etapa s'han d'ampliar les estratègies que permeten anticipar i complementar el contingut, les tipologies textuals i la forma de lectura (personal, col·lectiva, en silenci, en veu alta, dramatitzada, etc.).

La creació d'un clima de reflexió dins l'aula, que valori l'error i l'aprofitei de manera creativa, permet analitzar en un primer moment aspectes ortogràfics i lingüístics bàsics, fins arribar a l'observació i l'experimentació d'aspectes gramaticals, lèxics o sintàctics, entre d'altres, i a l'explicitació de coneixements que es tenen de manera intuïtiva.

Recursos i materials

Els recursos de les biblioteques són eines indispensables per aconseguir que l'alumnat gaudeixi amb la lectura i adquireixi l'hàbit lector. La implicació dels infants en l'organització i en la gestió de la biblioteca contribueix a establir vincles amb els llibres i amb el món de la lectura.

Els recursos audiovisuals i les tecnologies de la informació i la comunicació són atractius i adequats per a l'àrea: l'enregistrament de produccions orals per analitzar-les posteriorment; l'enregistrament en vídeo de dramatitzacions i d'interaccions comunicatives; la visualització d'anuncis i de presentacions per valorar-ne els missatges, l'ús de programes informàtics de processament de textos i d'altres que complementin les activitats de llengua, la recerca d'informació a través d'Internet, i els recursos concrets per a l'alumnat amb

necessitat específica de suport educatiu són algunes de les seves utilitats a l'escola.

El paper del professorat

En totes les situacions d'aprenentatge els mestres tenen el paper de model i de referent de llengua. És recomanable aprofitar aquest aspecte, de manera que l'alumnat associï una llengua amb una persona i augmentin les seves oportunitats de comunicació en les dues llengües.

L'actitud del professorat, sempre respectuosa amb la diversitat lingüística, que aprofita per enriquir dinàmiques i aprenentatges a l'aula, contribueix a fer que els infants interioritzin una actitud positiva cap a les llengües i que augmenti el seu interès per expressar-se en una llengua diferent a la seva. Els mestres han de potenciar la iniciativa i l'autonomia dels seus alumnes, per tal que adquireixin la confiança necessària i no depenguin sempre dels estímuls que se'ls ofereixen.

Els agrupaments

L'ensenyament de llengua es fonamenta en la diversitat de situacions comunicatives. Cada situació necessita un tipus diferent d'agrupament (individual, en parelles, en grup gran o petit, assemblees, tutories, etc.), per la qual cosa la distribució de l'espai ha de ser flexible. Si l'establiment de rutines és desitjable, especialment en els primers nivells, també ho és, sobretot a mesura que els infants es fan grans, rompre aquestes rutines amb activitats que suposin tipus d'intercanvis diferents.

La participació

Les activitats de llengua han de ser tan reals i funcionals com sigui possible; cal aprofitar totes les situacions que la dinàmica escolar ofereix i proporcionar activitats de simulació d'activitats comunicatives: dramatitzacions, simulació de programes o de textos propis dels mitjans de comunicació, simulació de rols, etc. Els treballs d'investigació de temes suggerits pels alumnes són també un recurs eficaç que, a més, permet atendre la diversitat dins l'aula.

La diversitat a les àrees

La diversitat d'orígens, de llengües, d'interessos, de situacions socials, culturals i personals, de graus de maduresa, etc. és un fet als centres escolars. Conèixer quina és la situació real de l'aula i de l'escola, i quins són els aprenentatges i coneixements previs dels nostres alumnes és el punt de partida per a la programació, per al tractament de les activitats i per fer d'aquesta diversitat un recurs d'aprenentatge, de convivència i de rebuig envers les actituds i expressions discriminatòries.

La seqüenciació dels continguts

Encara que la seqüenciació dels continguts correspon a cada centre escolar, cal tenir en compte que ha de partir de l'anàlisi de la situació escolar i personal dels alumnes: els seus coneixements previs, les habilitats comunicatives en les dues llengües, la dinàmica, etc.

A l'inici de l'etapa s'ha de prioritzar la llengua oral, però vinculant-la al llenguatge escrit. En la gradació de les habilitats lingüístiques cal partir de les situacions més properes, en els primers nivells, fins abastar progressivament àmbits més complexos, formals o llunyans, al final de l'etapa.

L'avaluació

En el procés d'avaluació de l'alumnat és important que aquest conegui quins són els criteris que s'apliquen, que disposi de pautes clares per a la seva activitat i que s'incorporin a la dinàmica de l'aula moments per a la reflexió i la valoració dels progressos propis. En aquest seguiment és important el contacte i la implicació de les famílies. La revisió, individual o compartida, dels aspectes ortogràfics, morfològics o sintàctics de les produccions permet que els alumnes s'autocorregixin.

Si, com hem esmentat al principi, l'objecte de l'ensenyament de les àrees de llengua castellana i literatura i de llengua catalana i literatura no són pròpiament els continguts, sinó el desenvolupament de la competència comunicativa, l'avaluació també s'ha de dur a terme en situacions tan reals i funcionals com sigui possible.

Els mestres han de realitzar també l'autoavaluació de la pràctica docent i valorar tant els resultats com el procés, per reajustar les seves actuacions.

Contribució de l'àrea al desenvolupament de les competències bàsiques

La concepció dels currículums d'aquestes àrees, en posar l'èmfasi en l'ús social de la llengua en diferents contextos comunicatius, evidencia la contribució directa que fan al desenvolupament de tots els aspectes que conformen la *competència en comunicació lingüística*.

Cal també destacar que les estratègies que constitueixen la competència comunicativa s'adquireixen des d'una llengua determinada, però no es refereixen exclusivament a saber usar aquesta llengua, sinó a l'ús del llenguatge en general. Aquesta característica de l'aprenentatge lingüístic té una gran importància, ja que els aprenentatges d'una llengua que s'efectuen s'apliquen a l'aprenentatge d'altres; aquests coneixements contribueixen, per tant, a augmentar la competència sobre l'ús del llenguatge en general.

L'accés al saber i a la construcció de coneixements mitjançant el llenguatge es relaciona directament amb la *competència per aprendre a aprendre*, i amb la *d'autonomia i iniciativa personal*. El llenguatge, a més d'instrument de comunicació, és un mitjà de representació del món i és la base del pensament i del coneixement, permet comunicar-se amb un mateix, analitzar problemes, elaborar plans i emprendre processos de decisió. En general, regula i orienta la nostra activitat amb autonomia progressiva. Per això, el seu desenvolupament i la seva millora des d'aquestes àrees contribueix a organitzar el pensament, a comunicar afectes i sentiments, a regular emocions i a afavorir el desenvolupament d'ambdues competències.

Les àrees de llengua són àmbits privilegiats per desenvolupar l'habilitat d'interpretar i d'expressar amb claredat i precisió informacions, dades i argumentacions i així col·laborar a la construcció de la *competència matemàtica*, de la qual forma part l'habilitat esmentada. La lectura atenta, la comprensió literal i la inferència d'enunciats són part del procés de resolució de problemes al desenvolupament del qual poden contribuir les àrees de llengua.

Les àrees de llengua castellana i literatura i de llengua catalana i literatura contribueixen també al *tractament de la informació i competència digital*, perquè proporcionen coneixements i destreses per a la recerca, selecció i tractament de la informació i la comunicació, per a la comprensió de la informació, la seva

estructuració i organització textual i per a la seva utilització en la producció oral i escrita.

Els currículums de les àrees inclouen l'ús de suports electrònics en la composició de textos, la qual cosa significa més que un canvi de suport, perquè afecta les operacions que intervenen en el procés d'escriptura (planificació, elaboració del text, revisió, etc.), que constitueixen un dels continguts bàsics d'aquestes àrees. Per això, en la mesura que s'utilitzin es millora també el *tractament de la informació i la competència digital*. A més, els nous mitjans de comunicació digital que sorgeixen contínuament impliquen un ús social i col·laborador de l'escriptura, la qual cosa permet concebre l'aprenentatge de la llengua escrita en el marc d'un vertader intercanvi comunicatiu.

Les llengües contribueixen poderosament al desenvolupament de la *competència social i ciutadana*, com el conjunt d'habilitats i destreses per a la convivència, el respecte i l'entesa entre les persones, ja que necessàriament la seva adquisició requereix l'ús de la llengua com a base de la comunicació. Aprendre llengua és, abans que res, aprendre a comunicar-se amb les altres persones, a comprendre el que aquestes transmeten, a prendre contacte amb realitats diverses i a assumir la pròpia expressió com a modalitat fonamental d'obertura als altres.

D'altra banda, en la mesura que una educació lingüística satisfactòria valora totes les llengües com a igualment aptes per exercir les funcions de comunicació i de representació, analitza les maneres com el llenguatge transmet i sanciona prejudicis i imatges estereotipades del món, i a la vegada contribueix a l'eradicació dels usos discriminatoris del llenguatge, es potencia el desenvolupament d'aquesta competència.

A més de reconèixer les llengües com a elements culturals de primer ordre, en aquestes àrees la lectura, la comprensió i la valoració de les obres literàries contribueixen al desenvolupament de la *competència cultural i artística*.

LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA

Objectius

L'ensenyament de la llengua castellana i la literatura a l'etapa d'educació primària té com a objectiu contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats següents:

1. Comprendre discursos orals i escrits en els diversos contextos de l'activitat social i cultural i analitzar-los amb sentit crític.
2. Expressar-se oralment i per escrit de manera adequada en els diversos contextos de l'activitat social i cultural per satisfer necessitats de comunicació i explorar camins que desenvolupin la sensibilitat, la creativitat i l'estètica.
3. Conèixer, respectar i valorar la realitat plurilingüe de l'Estat espanyol com un patrimoni cultural comú, valorant-la com un fet enriquidor.
4. Participar en diverses situacions de comunicació i utilitzar la llengua de manera adequada en l'activitat social i cultural, aplicant les regles bàsiques de la comunicació i adoptant una actitud respectuosa i de cooperació, per prendre consciència dels propis sentiments i idees i per controlar la pròpia conducta.
5. Utilitzar les diverses classes d'escrits mitjançant els quals es produeix la comunicació amb les institucions públiques o privades, en situacions relacionades amb l'escola i la seva activitat.
6. Emprar els mitjans de comunicació social i les tecnologies de la informació i la comunicació, per obtenir, interpretar i valorar informacions de diversos tipus i opinions diferents i com a instrument de treball i aprenentatge.
7. Utilitzar les destreses bàsiques de la llengua eficaçment, amb iniciativa, responsabilitat i esforç tant per cercar, recollir i processar informació, com per escriure textos propis de l'àmbit acadèmic.
8. Llegir diferents tipus de textos adaptats a l'edat per aprendre i informar-se, amb fluïdesa i entonació adequades, i com a mitjà per ampliar el vocabulari i fixar l'ortografia.
9. Utilitzar la lectura com a font de plaer i d'enriquiment personal i apropar-se a les obres de la tradició literària per desenvolupar hàbits de lectura.
10. Comprendre textos literaris de gèneres diversos adequats quant a temàtica i complexitat, així com iniciar-se en els coneixements de les convencions específiques del llenguatge literari.
11. Emprar els coneixements sobre la llengua i les normes de l'ús lingüístic per escriure i parlar de manera adequada, coherent i correcta, i per comprendre textos orals i escrits.

12. Reflexionar sobre els diferents usos socials de les llengües per evitar els estereotips lingüístics que suposen judicis de valor i prejudicis de tot tipus.
13. Posar en pràctica hàbits i estratègies que permetin tant l'activitat individual com l'aprenentatge cooperatiu, col·laborant activament i amb responsabilitat en el treball en grup.

Primer cicle

Continguts

Bloc 1. Escoltar, parlar i conversar

- Participació en situacions comunicatives habituals de la vida quotidiana i escolar (avisos, instruccions, converses, planificació d'activitats, explicació de fets, sentiments, vivències, etc.) i en altres de més dirigides (assemblees, diàlegs, explicacions, etc.), de manera activa i cooperadora.
- Utilització i valoració de les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu oral: escolta atenta, respecte pel torn de paraula, mirada cap a l'interlocutor, to de veu, ritme adequat, etc., tenint esment a les expressions de cortesia i de relació social.
- Intervenció activa en situacions d'aprenentatge compartit en petit o gran grup, d'intercanvi d'informació i d'opinions, de resolució de conflictes, etc. amb una actitud de cooperació i de respecte per les aportacions i opinions dels altres.
- Producció de textos orals per expressar idees, sentiments, emocions, desitjos, opinions i vivències i per planificar accions.
- Valoració de la importància d'expressar-se oralment de manera correcta, amb entonació i pronunciació adequades i amb exposició clara: manteniment del tema de conversa, utilització d'un discurs cronològic i lògic i ús d'un llenguatge cada cop més precís, no discriminatori i respectuós amb les diferències.
- Comprensió i valoració de textos orals narratius, descriptius i informatius, procedents dels mitjans de comunicació, captant-ne el sentit global i obtenint informació sobre fets i esdeveniments propers a l'experiència infantil.
- Comprensió i producció de textos orals per aprendre i organitzar el treball, tant de caràcter quotidià (exposicions de classe, converses, explicacions

sobre l'organització de la feina, etc.) com de caràcter més formal i didàctic (descripcions senzilles, resums orals, etc.).

- Ús d'elements lingüístics i no lingüístics (gest, entonació, intensitat, postura, simbologia) a les produccions orals per tal d'afavorir la comprensió i potenciar l'expressivitat.
- Escolta, memorització i recitat de textos curts i de jocs lingüístics senzills o de tradició oral.
- Valoració dels mitjans de comunicació social com a instrument per aprendre i accedir a informacions i experiències d'altres persones.
- Comprensió d'informacions procedents de diferents suports audiovisuals i establiment de relacions entre els coneixements que es tenen i les noves informacions (identificació, classificació, comparació).

Bloc 2. Llegir i escriure

Comprensió de textos escrits

- Comprensió d'informacions en textos de la vida quotidiana propers a l'experiència infantil (cartells, horaris, invitacions, felicitacions, notes, avisos, etc.).
- Interès pels textos escrits com a font d'informació i d'aprenentatge i com a mitjà de comunicació d'experiències i de regulació de la convivència.
- Identificació de la informació rellevant sobre fets i esdeveniments propers a l'experiència infantil en textos procedents dels mitjans de comunicació social, amb especial incidència en la notícia.
- Ús d'estratègies senzilles per a la comprensió de textos escrits: títol, anticipació del contingut a partir dels elements gràfics, formulació i comprovació d'hipòtesis, deducció d'informació, relectura, etc.
- Comprensió de textos molt vinculats a l'experiència, produïts amb finalitat didàctica o d'ús quotidià (fullets, descripcions, instruccions i explicacions), per aprendre i per informar-se.
- Integració de coneixements i d'informacions procedents de diferents suports per ampliar els aprenentatges, identificant-los, comparant-los, i classificant-los.
- Iniciació a la utilització dirigida de les tecnologies de la informació i la comunicació i de les biblioteques per obtenir informació i models per a la composició escrita.

- Participació en jocs lingüístics per millorar la lectura comprensiva: embarbussaments, endevinalles, acudits, tirallongues, sopes de lletres, jeroglífics, etc.
- Lectura personal, guiada i expressiva, de textos narratius de literatura infantil i d'altres adequats a l'edat i als interessos.

Composició de textos escrits

- Coneixement i ús del codi escrit per a la producció de textos breus per comunicar coneixements, experiències o necessitats.
- Ús d'elements gràfics i paratextuals bàsics (variacions tipogràfiques, il·lustracions, etc.) per facilitar la comprensió.
- Producció de textos escrits propis de situacions quotidianes properes a l'experiència infantil, com a consolidació del sistema de lectoescriptura, per comunicar coneixements, experiències i necessitats (invitacions, felicitacions, notes, cartes, avisos, etc.), utilitzant les característiques usuales d'aquests gèneres.
- Composició de textos propis dels mitjans de comunicació social (titulars, peus de foto, notícies breus, etc.) sobre esdeveniments propers a l'experiència infantil, utilitzant suports habituals en l'àmbit escolar.
- Creació de textos relacionats amb l'àmbit escolar per obtenir, organitzar i comunicar informació: cartells, murals, qüestionaris, descripcions, explicacions simples, llistes utilitzades com a resum o esquema, etc.
- Ús d'estratègies bàsiques del procés de producció de textos: planificació (observació de models, identificació de la funció, del destinatari, del tipus de text, estructura, etc.), redacció d'esborranys i revisió del text per millorar-lo (reescritura).
- Interès per l'escriptura, valorant-la com a eina de comunicació, d'informació i d'aprenentatge i com a mitjà d'organització i resolució de problemes de la vida quotidiana.
- Interès per la norma ortogràfica (el punt, majúscules i minúscules, signes d'interrogació i d'exclamació, etc.), valorant la necessitat d'utilitzar-la en les produccions escrites pròpies.
- Interès per la presentació dels textos escrits (ordre, traç, etc.) i per a la recerca de recursos personals que afavoreixin l'expressivitat i la creativitat.
- Iniciació a l'ús de programes informàtics de processament de textos.
- Actitud de cooperació i de respecte en les situacions d'aprenentatge compartit, en gran i petit grup.

Bloc 3. Educació literària

- Escolta de textos de la literatura de tradició oral i escrita per aprendre, divertir-se i com a inici de l'hàbit de lectura.
- Lectura guiada i autònoma, silenciosa i en veu alta, de textos adequats a l'edat i als interessos (endevinalles, refranys, faules, etc.).
- Valoració de l'autonomia lectora, mostrant interès per l'elecció de temes i de textos i per a la comunicació de les preferències personals, apreciament del text literari com a recurs de goig personal.
- Audició, comprensió, memorització i recitat de poemes amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.
- Ús dels recursos de la biblioteca d'aula, del centre, etc., incloent documents audiovisuals, com a mitjà d'apropament a la literatura.
- Producció de textos d'intenció literària: recreació i reescriptura de textos narratius i de caire poètic (narracions, poemes, endevinalles, refranys, etc.), a partir de models que permetin l'exploració de les possibilitats expressives de la llengua per afavorir la creativitat.
- Dramatització de situacions i de textos teatrals adequats a l'edat.
- Identificació cada cop més crítica dels missatges i valors que transmeten els textos, expressant els sentiments i les emocions que transmeten.

Bloc 4. Coneixement de la llengua

- Reconeixement del paper de les situacions socials com a factor condicionant dels intercanvis comunicatius.
- Identificació de diferents situacions comunicatives i dels contextos en els quals es produeix la comunicació mitjançant textos escrits i valoració de la importància de l'escriptura en determinats àmbits.
- Reconeixement de la relació entre so i grafia en el sistema de la llengua i d'algunes normes ortogràfiques senzilles.
- Anàlisi de la importància del context al text escrit i observació de les diferències entre llengua oral i escrita.
- Reconeixement de l'estructura dels textos d'ús freqüent a l'aula.
- Reconeixement de les síl·labes dins les paraules. Iniciació a l'ordre alfabètic.
- Observació i reconeixement de les unitats que formen una frase o enunciat: identificació de la paraula com instrument bàsic per a la segmentació de l'escriptura.

- Interès i respecte per les sensacions, les experiències i les idees expressades pels parlants d'altres llengües.
- Substitució, inserció, supressió, canvi d'ordre i segmentació d'elements lingüístics, per observar el funcionament dels enunciats i adquirir nous recursos.
- Inici a la reflexió sobre la llengua en activitats d'identificació en la producció i en la interpretació i ús dels termes següents:
 - denominació dels textos treballats
 - enunciat, paraula, síl·laba
 - classes de noms: propis, comuns
 - gènere: masculí i femení
 - nombre: singular i plural
- Observació del significat de les paraules: camps semàntics; famílies de paraules; sinònims i antònims, paraules polisèmiques.
- Manipulació de frases i d'enunciats per observar com s'expressen les accions i la temporalitat d'aquestes, distingint els temps verbals: present, passat i futur.

Criteris d'avaluació

1. Participar en situacions de comunicació, dirigides o espontànies, respectant les normes de l'intercanvi comunicatiu: guardar el torn de paraula, escoltar, mirar l'interlocutor i mantenir el tema.

Aquest criteri avalua la capacitat, la disposició i la iniciativa de l'infant per intervenir en les diferents situacions d'intercanvi oral que es produeixen habitualment en l'àmbit escolar, a més de l'adequació de l'actitud amb la qual hi participa. Aquestes competències tenen una relació molt estreta amb la capacitat que té l'infant per observar i per determinar, de manera intuïtiva, les característiques de les situacions comunicatives (la seva finalitat, participants, lloc on es duen a terme, etc.), així com la manera com ajusta la seva actuació a la situació comunicativa.

Amb aquest criteri s'avalua també el respecte de l'infant per les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu i l'adequació del seu discurs a la situació de comunicació.

2. Expressar-se oralment, amb pronunciació correcta i utilitzant un vocabulari adequat, a través de textos que presentin fets, vivències, idees, sentiments i opinions de manera organitzada.

Aquest criteri pretén avaluar la capacitat que té l'infant per expressar-se de manera clara i precisa segons les característiques i la situació de comunicació, emprant el lèxic, les fórmules lingüístiques, l'entonació i la pronunciació adequades, i estructurant cada cop més el propi discurs. Es valora l'augment del bagatge lèxic de l'infant i l'ús adequat que fa de les noves incorporacions i aprenentatges relacionats amb l'expressió oral. Valora també la capacitat d'expressió personal a través de la comunicació oral de fets, vivències, idees, sentiments i opinions, controlant la pròpia conducta amb l'ajuda del llenguatge.

3. Comprendre el sentit global dels textos orals, identificant la informació més rellevant.

Aquest criteri fa referència a la capacitat per comprendre aspectes clau de textos orals habituals (intencionalitat, idees principals, etc.), tant de l'aula com de l'entorn més pròxim a l'infant o d'alguns mitjans de comunicació. Fa referència a l'obtenció d'informacions globals o molt concretes per aplicar-les directament a la realització d'activitats o tasques o per participar de manera fluida en la vida de l'aula. Aquest criteri pretén avaluar també el desenvolupament d'una certa competència per reflexionar, de manera encara molt elemental, sobre els mecanismes que permeten la comprensió de textos i sobre les formes de producció dels diferents missatges.

4. Redactar i reescriure diferents textos relacionats amb l'experiència infantil seguint models clars, utilitzant la planificació i la revisió dels textos, respectant les normes gramaticals i ortogràfiques més senzilles i el traç, l'ordre i la presentació.

Amb aquest criteri s'avalua l'adquisició del codi escrit. L'infant ha de ser capaç de redactar textos propis de les relacions interpersonals dins l'aula (avisos, felicitacions, notes, etc.), de participar en les activitats d'intercanvi escrit d'informació que es donin dins l'àmbit escolar i d'utilitzar l'escriptura per aprendre i per organitzar els propis coneixements.

També es valorarà l'aproximació a la literatura a través de la pràctica de jocs lingüístics o d'imitacions o recreacions d'alguns gèneres, com el conte o la poesia.

S'avaluarà també l'adequació del procés d'elaboració dels escrits, que ha de preveure els aspectes bàsics següents: la planificació (a través de models i de pautes), la confecció d'esborranys i la revisió d'aspectes relacionats amb el resultat de l'escrit (obtenció de la finalitat desitjada), amb la coherència i amb la correcció gramatical i ortogràfica

bàsiques: segmentació de paraules, ús de la coma en enumeracions, el punt i la interrogació.

5. Llegir amb freqüència, per iniciativa pròpia i com a font de plaer, textos literaris de la tradició oral i de la literatura infantil adequats al cicle per conèixer alguns aspectes formals simples de la narració i de la poesia i per facilitar l'escriptura dels textos esmentats. Memoritzar, reproduir i representar textos orals senzills.

Aquest criteri avalua la capacitat de desenvolupar l'hàbit de llegir i de gaudir amb els textos literaris propis del cicle, especialment amb els de caire narratiu i poètic (cançons, refranys, endevinalles, embarbussaments, etc.), d'escoltar-los i de comprendre el seu sentit general mitjançant la reflexió i la interpretació d'algunes convencions específiques, com l'estructura narrativa simple i la rima. S'ha d'avaluar també l'estima i l'adopció d'actituds positives cap al text literari, així com la incorporació de la lectura i l'ús de la biblioteca a les seves activitats quotidianes. Es valorarà també la participació en activitats de dramatització, recreació, memorització i recitat de poemes i de textos senzills i adequats a l'edat i als interessos amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequats.

6. Utilitzar les estratègies de la comprensió lectora per localitzar informació concreta, realitzar inferències i comprendre el sentit global dels textos llegits, relacionant la informació que contenen amb les pròpies experiències, vivències i coneixements.

Amb aquest criteri s'avalua la capacitat de l'infant per relacionar les pròpies vivències, experiències i coneixements amb la nova informació que troba en els textos escrits, a més de la capacitat per relacionar les diferents informacions procedents de diversos textos d'ús escolar, identificant-les, comparant-les i classificant-les.

Es valorarà també la comprensió dels textos escrits a través de la lectura en veu alta, prèvia lectura silenciosa, de textos coneguts o senzills, i a través del resum oral de les informacions globals, idees i característiques rellevants del text.

7. Identificar de manera guiada mitjançant segmentacions, canvis en l'ordre, supressions i insercions, els canvis que es produeixen en les paraules, els enunciats i els textos per millorar la comprensió i l'expressió oral i escrita.

Es tracta d'avaluar l'habilitat per observar, analitzar i reconèixer els efectes que produeixen els canvis en l'ordre, les segmentacions, les supressions i les insercions en les paraules, en els enunciats i en els textos, de manera que s'identifiquin tant els problemes en l'escriptura i en l'expressió oral com l'origen de determinades dificultats en la comprensió i en l'expressió oral i escrita, així com per iniciar-se en els mecanismes bàsics de la reflexió metalingüística.

8. Comprendre i utilitzar la terminologia gramatical i lingüística bàsica en les activitats relacionades amb la producció i comprensió de textos.

Amb aquest criteri es vol comprovar si són capaços d'utilitzar els termes gramaticals i lingüístics bàsics (denominacions dels textos, enunciat, paraula i síl·laba; nom comú i nom propi; singular i plural; masculí i femení) adequadament, en les activitats que es realitzin a l'aula. Aquest ús suposa un determinat grau d'elaboració dels conceptes als quals se refereixen els termes. També es valorarà la iniciativa en l'ús espontani i l'interès per utilitzar aquests termes.

9. Participar en situacions comunicatives formals i no formals evitant els estereotips lingüístics i mostrant una actitud positiva davant les diferències i davant la diversitat lingüística de l'entorn.

Amb aquest criteri s'avalua la capacitat de l'infant per expressar-se amb respecte cap a les diferències i per mantenir una actitud positiva cap a les manifestacions dels altres. Es valora també el respecte per la diversitat de llengües que es dona a l'àmbit escolar i social, la valoració d'aquesta pluralitat com a riquesa cultural i com a font d'aprenentatge i l'interès per la forma com els parlants d'altres llengües manifesten idees, sentiments, etc.

10. Iniciar-se en l'ús de programes informàtics de processament de textos.

Amb aquest criteri s'avalua si l'infant va adquirint progressivament autonomia en la utilització bàsica de programes informàtics de processament de textos per aplicar-los a les produccions i composicions escrites pròpies i com a suport del procés de la lectura i de l'escriptura.

Segon cicle

Continguts

Bloc 1. Parlar, escoltar i conversar

- Participació activa i cooperadora en situacions comunicatives habituals, espontànies o dirigides, pròpies de la vida quotidiana i de l'activitat d'aula (informacions, converses reguladores de la convivència, discussions, instruccions, etc.), emprant un lèxic adequat i valorant i respectant les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu: escolta atenta, exposició clara, respecte del torn de paraula, to de veu, fórmules de cortesia, etc.
- Utilització de la llengua per prendre consciència de les idees i dels sentiments propis i dels altres i per regular la pròpia conducta, emprant un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.
- Interès per expressar-se oralment amb pronunciació i entonació adequades, respectant l'ordre espacial, cronològic i lògic del discurs i utilitzant elements lingüístics i no lingüístics en les produccions orals.
- Actitud de cooperació i respecte en situacions d'aprenentatge compartit per recollir i intercanviar informació, resoldre conflictes, planificar accions conjuntes, participant, fent aportacions i respectant les sensacions, experiències, idees, opinions i coneixements dels altres.
- Comprensió i valoració de textos orals de caire narratiu, descriptiu i informatiu procedents dels mitjans de comunicació o d'Internet, amb especial incidència en la notícia, captant el sentit global del text i la informació general sobre fets i esdeveniment significatius.
- Utilització d'estratègies que facilitin la comprensió dels missatges orals i que potenciïn la seva expressivitat.
- Valoració dels mitjans de comunicació social com instrument per aprendre i per accedir a informacions i experiències d'altres persones.
- Comprensió i producció de textos orals, tant els produïts amb finalitat didàctica com els d'ús quotidià, de caràcter informal (converses entre iguals i en l'equip de feina) o més formals (exposicions de classe), per aprendre i per informar-se.
- Identificació de les idees principals i secundàries i interpretació i valoració de missatges no explícits senzills en els textos orals (doble sentit, sentit humorístic, missatges que impliquen discriminació).
- Ús de documents audiovisuals com a mitjà per obtenir, seleccionar i relacionar informacions rellevants (identificació, classificació, comparació).
- Escolta i recitació de textos de tradició oral i de jocs lingüístics: dites, endevinalles, cançons, contes, etc.

Bloc 2. Llegir i escriure

Comprensió de textos escrits

- Comprensió i identificació de la informació rellevant en textos de situacions quotidianes de relació social (correspondència escolar, cartells, horaris, regles de joc, etc.).
- Comprensió d'informació general en textos procedents dels mitjans de comunicació social, incloent pàgines web infantils, amb especial incidència en la notícia i en les cartes al director, localitzant-hi informacions destacades als titulars, entrades de notícies, portades, etc.
- Comprensió de sentits figurats o no explícits als textos, especialment en els procedents dels mitjans de comunicació, adoptant actituds crítiques elementals per interpretar-los.
- Lectura expressiva en veu alta, amb pronunciació, ritme i entonació adequats.
- Utilització d'estratègies per a la localització, comprensió, síntesi i estructuració d'informació rellevant en textos per obtenir, organitzar i comunicar informació (qüestionaris, resums, informes senzills, descripcions, explicacions, etc.).
- Ús d'estratègies per a la comprensió: formulació i comprovació d'hipòtesis, inferència d'informació a partir dels coneixements i experiències prèvies, consulta als diccionaris, relectura, etc.
- Integració de coneixements i d'informacions procedents de diferents suports per aprendre i contrastar informació (identificació, classificació, comparació, interpretació).
- Coneixement funcional dels elements bàsics del còmic i dels discursos narratius, poètics i teatrals i aplicació d'aquests coneixements a la comprensió i la interpretació dels textos.
- Identificació dels elements gràfics característics d'alguns tipus de textos: vinyetes, globus, onomatopeies, etc., per aplicar-los a la comprensió.
- Utilització dirigida de les tecnologies de la informació i la comunicació i dels diferents tipus de biblioteques (d'aula, de centre, etc.), amb la finalitat d'obtenir informació i models per a la composició escrita, respectant les seves normes de funcionament.
- Interès pels textos escrits com a font d'informació i d'aprenentatge, de diversió i d'entreteniment i com a mitjà de comunicació d'experiències i de regulació de la convivència.

- Participació en jocs lingüístics (embarbussaments, endevinalles, acudits, tirallongues, mots encreuats, sopes de lletres, jeroglífics, etc.), per millorar la pròpia competència lectora.

Composició de textos escrits

- Producció de textos escrits propis de situacions quotidianes de relació social (normes, notes, cartes, avisos, sol·licituds, etc.) i per comunicar coneixements, experiències, necessitats i opinions, d'acord amb les característiques pròpies d'aquests gèneres.
- Composició de textos d'informació i d'opinió propis dels mitjans de comunicació social sobre esdeveniments significatius, amb especial incidència en la notícia i en les cartes al director, en situacions simulades o reals utilitzant diferents suports.
- Composició de textos propis de l'àmbit acadèmic per obtenir, organitzar i comunicar informació (qüestionaris, resums, informes, descripcions, explicacions, etc.), reconeixent-ne l'estructura per la comprensió i la producció.
- Utilització d'elements gràfics i paratextuals, amb grau creixent de dificultat, en la producció de textos amb diferents intencionalitats, per facilitar la comprensió (il·lustracions, gràfics, tipografia).
- Valoració de l'escriptura com a eina de relació social i de comunicació de coneixements, experiències i necessitats, d'obtenció i reelaboració d'informació i dels coneixements, i com a mitjà d'organització i de resolució de problemes de la vida quotidiana.
- Utilització guiada de programes informàtics de processament de textos per a la producció de textos senzills, fent atenció a la presentació (estils de lletra, títols i subtítols, etc.).
- Interès per la qualitat i la presentació dels textos (ordre, traç, etc.) i per la recerca d'expressivitat i de creativitat.
- Respecte per la norma ortogràfica, valorant la seva necessitat i mostrant interès per resoldre dubtes utilitzant mitjans tradicionals i digitals.
- Ús de normes ortogràfiques i dels signes de puntuació en les produccions escrites.
- Ús d'estratègies de producció de textos: planificació (funció, destinatari, selecció de la informació, del tipus de text, de l'estructura del contingut, etc.), redacció de l'esborrany i revisió del text per millorar-lo.

- Reconeixement de les diferents finalitats dels textos en els mitjans de comunicació: entretenir, informar, argumentar, convèncer.

Bloc 3. Educació literària

- Lectura guiada de diferents textos literaris: mostres de literatura tradicional oral (faules, llegendes, cançons, etc.); adaptacions d'obres clàssiques, mostres de literatura narrativa infantil o actual (contes, biografies, relats, etc.) i d'altres gèneres (teatre, còmic, poesia); tant en suport escrit com audiovisual.
- Audició i lectura d'obres adequades a l'edat i als interessos de l'alumnat: audició i lectura guiada, lectura personal i silenciosa i lectura en veu alta.
- Participació en activitats que afavoreixin l'autonomia lectora i l'hàbit lector i que promoguin la formació i l'expressió de criteris i gustos personals, com el contacte amb autors que visitin el centre, presentacions de llibres adequats a l'edat de l'alumnat, etc.
- Valoració del text literari com a vehicle de comunicació, font de plaer, d'aprenentatge i de coneixement d'altres móns, temps i cultures.
- Audició, comprensió i memorització de diferents textos, recitació de poemes i dramatització de situacions i de textos adequats a l'edat, amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.
- Reconeixement actiu del funcionament de la biblioteca del centre i participació en activitats literàries (premis, col·loquis amb autors, etc.).
- Recreació i producció de textos d'intenció literària per comunicar sentiments, emocions, estats d'ànim o records (relats, poemes, diàlegs escenificats, etc.), a partir de l'observació, l'anàlisi i el reconeixement de les característiques de textos models, i amb l'ajuda de recursos per expressar la creativitat.

Bloc 4. Coneixement de la llengua

- Reconeixement de diferents tipus de situacions comunicatives, informals i formals i dels registres més adequats per a cada situació.
- Anàlisi de la situació comunicativa i reconeixement dels elements del context comunicatiu com a factors que incideixen en la selecció de les formes orals o escrites de l'intercanvi comunicatiu.
- Reconeixement de les diferències més rellevants entre llengua oral i escrita.

- Reconeixement de l'estructura textual dels textos més habituals, identificant les estructures narratives, instructives, descriptives i explicatives senzilles, amb la finalitat de millorar la comprensió i la composició.
- Coneixement de les normes ortogràfiques apreciament el seu valor social i la necessitat d'utilitzar-les en els propis escrits.
- Interès per consultar els dubtes i les paraules d'ortografia difícil a través de diferents mitjans.
- Consciència positiva de la varietat lingüística existent en el context social i escolar.
- Coneixement de la diversitat lingüística de l'Estat espanyol, valorant positivament la riquesa que suposa.
- Interès i respecte per les sensacions, les experiències, les idees, les opinions i els coneixements expressats pels parlants de les altres llengües.
- Observació i identificació de formes lèxiques, ortogràfiques i sintàctiques a partir de la comparació i la transformació d'enunciats mitjançant la inserció, la supressió, el canvi d'ordre, la segmentació i la recomposició, sistematitzant les observacions realitzades, per jutjar la gramaticalitat dels resultats i facilitar el desenvolupament dels conceptes lingüístics i del metallenguatge.
- Reflexió, ús i definició intuïtiva de terminologia referida a coneixements gramaticals en les activitats d'interpretació i producció següents:
 - denominació dels textos treballats
 - enunciat, paraula, síl·laba
 - classes de paraules: nom, verb, adjectiu qualificatiu, article i pronom personal
 - noms: propis, comuns, individuals, col·lectius
 - gènere: masculí i femení
 - nombre: singular i plural
 - determinants, articles, quantificadors
 - temps verbals (present, passat, futur d'indicatiu).
- Reconeixement de les modalitats oracionals declarativa, interrogativa i exhortativa.
- Reconeixement de les relacions entre les paraules per la forma (flexió, composició i derivació) i pel significat (sinònims i antònims, augmentatius i diminutius, etc.), explorant-ne l'estructura morfològica bàsica, en relació amb la comprensió i composició de textos.

- Exploració i reflexió de les possibilitats d'ús de diversos enllaços entre oracions (addició, causa, oposició, contradicció, etc.) en relació amb la composició de textos.
- Comparació i transformació d'estructures sintàctiques elementals (mitjançant ampliacions, supressions, annexions, etc.) per observar-ne l'equivalència semàntica o possibles canvis de significat.
- Ús dels recursos lingüístics bàsics per la millora de la composició escrita: inserció i coordinació d'oracions com instrument per la coherència i la cohesió textual.
- Manipulació d'oracions senzilles per identificar-ne els constituents fonamentals (subjecte i predicat) i per descobrir alguns papers semàntics del subjecte (agent, pacient, etc.).
- Transformació d'oracions d'activa a passiva i viceversa, amb la finalitat de construir els conceptes d'agent i objecte per a la comprensió de determinats textos.

Criteris d'avaluació

1. Participar en situacions de comunicació, dirigides o espontànies, respectant les normes que regeixen la comunicació: torn de paraula, exposar amb claredat, entonar adequadament, organitzar el discurs, escoltar i incorporar les intervencions dels altres.

Amb aquest criteri es pretén avaluar tant la capacitat i la iniciativa per intervenir en les diverses situacions d'intercanvi oral que es produeixen dins l'aula com l'actitud amb què s'hi participa, tant pel que fa al respecte i ús de les normes que regeixen l'intercanvi lingüístic com a l'organització i adequació del propi discurs. Aquestes competències estan íntimament relacionades amb la capacitat per observar i analitzar les situacions comunicatives (finalitat, nombre de participants, lloc on es produeix l'intercanvi, etc.) i per determinar-ne les seves característiques de manera cada cop més conscient i procedir adequadament en cada context. En el mateix sentit es valorarà si és capaç d'establir relacions harmòniques amb els altres, incloent l'habilitat per iniciar i mantenir una conversa i la disposició a tenir en compte i incorporar les aportacions que els altres realitzen.

2. Expressar-se oralment, mitjançant textos que presentin coneixements, idees, fets, vivències, sentiments, opinions, etc., amb una estructura coherent i utilitzant un vocabulari, pronunciació, entonació i ritme adequats.

Amb aquest criteri s'avalua la competència per expressar-se de manera coherent en situacions diverses i per utilitzar la llengua com a instrument d'aprenentatge i de regulació de la pròpia conducta. S'observarà si poden comunicar coneixements, opinions, vivències, etc., emprant un lèxic cada cop més ampli i precís, així com les fórmules lingüístiques, el ritme, l'entonació i la pronunciació adequades.

3. Comprendre i expressar el sentit integral dels textos orals, reconeixent-ne les idees principals i les secundàries i les idees que suposen algun tipus de discriminació.

Amb aquest criteri s'avalua la competència per obtenir, seleccionar, relacionar i explicar informació rellevant procedent de situacions habituals a l'aula que es produeixen tant per relacionar-se com per aprendre, i les que es donen en l'entorn social (família, mitjans de comunicació, etc.). Entre aquesta informació rellevant es troba també el reconeixement de missatges que comportin algun tipus de discriminació cap als altres, evitant-los en les produccions pròpies.

Pretén avaluar també si han desenvolupat una certa competència per reflexionar sobre els mecanismes de comprensió dels textos i sobre la utilitat per aprendre a aprendre que la reflexió sobre els procediments utilitzats comporta.

4. Interpretar i integrar les idees pròpies amb la informació continguda als textos d'ús escolar i social, i mostrar la comprensió per mitjà de la lectura en veu alta amb l'entonació i fluïdesa adequades.

Amb aquest criteri es vol comprovar si els infants utilitzen les seves experiències i coneixements per establir relacions entre les idees i la informació del text. Han de ser capaços d'utilitzar estratègies de localització d'informació, de comprensió (ser conscients del propòsit de la lectura, utilitzar indicadors textuais i contextuais per formular i comprovar hipòtesis, etc.) i estratègies per resoldre els dubtes que es presentin (avançar i retrocedir, consultar diccionaris o cercar informació complementària).

També s'avalua la comprensió a través de l'explicitació de les informacions globals del text, de les seves idees i característiques rellevants i de la lectura en veu alta, que s'ha de realitzar ja amb certa seguretat, sense vacil·lacions, repeticions o bots de paraules. És important assegurar en aquest cicle que la descodificació es du a terme adequadament i de manera fluida.

S'avalua també la valoració que fa l'infant dels seus avanços, tant en els aspectes mecànics de la lectura com en la comprensió de textos de tipologies diverses.

5. Redactar, reescriure i resumir diferents textos significatius en les situacions quotidianes i escolars, tant en suport paper com digital, de manera ordenada i adequada, utilitzant la planificació i la revisió dels textos, posant esment a les normes gramaticals i ortogràfiques i a la presentació formal.

Es tracta d'avaluar la capacitat per redactar els textos propis de les relacions interpersonals a l'aula (cartes, normes de convivència, avisos, sol·licituds, etc.), així com altres propis dels mitjans de comunicació social, referits a fets pròxims a la seva experiència, amb independència que aquests textos siguin en paper o en suport digital. De manera especial cal avaluar la capacitat per elaborar textos que permetin progressar en l'autonomia per aprendre: resums, descripcions o explicacions.

En l'àmbit literari, s'avaluarà la capacitat per recrear, imitar poemes o relats utilitzant determinats recursos com la rima o el ritme, de manera intuïtiva, en els poemes. Aquest criteri ha de verificar que la producció de textos escrits es du a terme d'acord amb les passes pròpies d'aquest procés (planificació i elaboració d'esborranys, escriptura del text, revisió) i que valoren la utilitat de seguir-los per aconseguir un èxit més complet i adequat a la intenció comunicativa.

En tots els escrits, s'avaluarà l'ús de les normes ortogràfiques i gramaticals bàsiques, així com la presentació clara, neta i ordenada. En aquests processos, convé avaluar l'habilitat en l'ús dels mitjans informàtics per a elaborar i presentar els textos.

6. Llegir amb freqüència, per iniciativa pròpia i com a font de plaer, textos literaris de la tradició oral i de la literatura infantil adequats al cicle identificant-ne les característiques bàsiques per facilitar l'escriptura dels textos esmentats, manifestant preferències en la selecció d'aquestes lectures i expressant les pròpies opinions i gustos personals sobre els textos llegits.

Amb aquest criteri es pretén avaluar si l'infant ha incorporat la lectura com un hàbit de la seva vida quotidiana, tant per aprendre o informar-se com per entreteniment. Es valora si utilitza, per pròpia iniciativa i de manera espontània, fonts escrites per a la recerca d'informació o per a l'entreteniment personal; si mostra interès per fer-ho; si té criteris personals de selecció de lectures, temes i textos i si expressa les pròpies opinions i gustos personals sobre els textos llegits.

7. Utilitzar estratègies per planificar treballs, localitzar, recuperar i resumir informació i realitzar inferències en la lectura de textos, captant-ne el sentit global i les idees principals i secundàries.

Amb aquest criteri es pretén valorar si són capaços de detectar i d'entendre informació o idees rellevants explícites als textos (correspondència de l'àmbit escolar, normes de classe, regles de joc, notícies, cartes al director, textos escolars, etc.), així com d'ultrapassar el significat superficial per extreure inferències directes basades en el text: esdeveniments predictibles, deduir el propòsit dels textos o identificar algunes generalitzacions efectuades en el text. Es valora també la capacitat per localitzar i extreure informacions de textos senzills per integrar-los en l'elaboració i presentació de treballs de l'àmbit escolar.

En els textos literaris s'ha d'avaluar la identificació de les idees principals d'alguns poemes (quan estan indicades expressament), la capacitat per reconèixer el conflicte en els contes, l'habilitat per comprendre les relacions entre els personatges de les històries (quan no apareixen de manera explícita) o l'anticipació d'alguns esdeveniments. També s'han d'avaluar les destreses per emprar determinats aspectes no estrictament textuals que ajudin a la identificació de les idees principals: tipografia en titulars o entrades de notícies, en portades; subratllats, negretes en epígrafs i altres llocs destacats dels textos, etc.

8. Fer ús de la biblioteca d'aula i del centre, conèixer-ne els mecanismes d'organització i de funcionament i les possibilitats que ofereix.

Aquest criteri avalua la participació en les activitats de lectura en l'àmbit escolar i, especialment, en les biblioteques; la seva autonomia d'ús, el coneixement dels procediments bàsics i dels mecanismes d'organització i de selecció dels diferents materials, així com les possibilitats que ofereix cada un d'ells. També es valorarà l'interès i la iniciativa per la lectura i per les activitats que s'hi relacionin, l'adquisició d'hàbits de lectura per plaer, de respecte per les normes d'ús i l'actitud col·laboradora i participativa en el bon funcionament de la biblioteca.

9. Observar mitjançant insercions, supressions, canvis d'ordre, segmentacions o recomposicions, els canvis que es produeixen en les paraules, en els enunciats i en els textos per millorar la comprensió i l'expressió escrita.

Amb aquest criteri s'avalua l'habilitat per observar i per reconèixer els efectes que les insercions, supressions, canvis d'ordre, segmentacions i recomposicions produeixen en

els enunciats i en els textos, de manera que s'identifiquin tant els problemes en l'escriptura i en l'expressió oral com l'origen de determinades dificultats en la comprensió, i que s'utilitzi aquesta reflexió per millorar-les.

Aquests procediments d'anàlisi han de permetre considerar el text de manera crítica; reflexionar sobre el contingut i avaluar-ne l'estructura, l'ús del llenguatge, els recursos literaris o el punt de vista i l'ofici de l'autor.

10. Comprendre i utilitzar la terminologia gramatical i lingüística pròpia del cicle en les activitats de producció i comprensió de textos.

Aquest criteri pretén comprovar que han adquirit els coneixements gramaticals bàsics i que saben utilitzar la terminologia apropiada per referir-s'hi: denominacions dels textos, temps verbals (present, passat i futur), determinants, article, quantificadors, prefixos, sufixos, paraules derivades, sinònims i antònims, etc.). Cal valorar també l'ús d'aquesta terminologia per parlar sobre el funcionament de la llengua i com a suport per explicar i reflexionar sobre el que s'ha après.

11. Participar en situacions comunicatives evitant els estereotips lingüístics i mostrant una actitud positiva davant les diferències i davant la diversitat lingüística de l'entorn.

Amb aquest criteri s'avalua la capacitat de l'infant per expressar-se mostrant respecte per les diferències individuals, socials, etc., així com per mantenir una actitud positiva cap a les manifestacions dels altres. Es valora també el respecte per la diversitat de llengües que es dona a l'àmbit escolar i social, la valoració d'aquesta pluralitat com a riquesa cultural i com a font d'aprenentatge i l'interès per les expressions dels parlants d'altres llengües.

12. Ús bàsic de programes informàtics de processament de textos.

Amb aquest criteri s'avalua si l'infant mostra una certa autonomia en la utilització de programes informàtics de processament de textos per elaborar treballs escrits i per organitzar la informació segons les fases del procés de producció escrita i la presentació formal, i per obtenir informació.

Tercer cicle

Bloc 1. Parlar, escoltar i conversar

- Participació activa i cooperadora en interaccions pròpies de la vida quotidiana i de l'activitat d'aula, especialment aquelles que es dirigeixen a afavorir la convivència, resoldre conflictes o arribar a acords (assemblees, debats, dilemes morals, enquestes, entrevistes, etc.), valorant i respectant les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu (torn de paraula, escolta atenta, papers diversos en l'intercanvi, exposició clara, to de veu, postures i gests adequats) i les fórmules de cortesia.
- Comprensió de textos orals procedents dels mitjans de comunicació o d'Internet (notícies, entrevistes, reportatges infantils, debats o comentaris d'actualitat), per obtenir informació global sobre fets i esdeveniments que resultin significatius, diferenciant informació d'opinió.
- Comprensió del sentit global de textos orals, diferenciant-ne les informacions principals i secundàries, reconeixent idees no explícites i valorant els continguts que transmeten.
- Producció de textos orals propis dels mitjans de comunicació social mitjançant simulació o participació, per oferir i compartir informació i opinió.
- Comprensió i producció de textos orals, tant els de finalitat didàctica com de caràcter quotidià de caire informal (converses entre iguals i en l'equip de treball) i de caràcter més formal (exposicions de coneixements i opinions, entrevistes o debats), per aprendre i informar-se.
- Valoració dels mitjans de comunicació social com a instrument per aprendre i per accedir a informacions i experiències d'altres persones.
- Ús de documents audiovisuals com a mitjà per obtenir, seleccionar i relacionar, amb autonomia progressiva, informacions rellevants per ampliar els aprenentatges (identificació, classificació, comparació).
- Interès per expressar-se oralment amb correcció, amb pronunciació i entonació adequades, utilitzant adequadament els elements no lingüístics i amb un discurs ordenat i coherent.
- Actitud de cooperació i de respecte en les situacions d'aprenentatge compartit participant, fent aportacions, manifestant la pròpia opinió amb respecte per les idees, les opinions i els coneixements dels altres.
- Utilització de la llengua per prendre consciència de les idees i dels sentiments i opinions propis i de les altres persones, planificar accions conjuntes, així com per regular la pròpia conducta, emprant un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.

Bloc 2. Llegir i escriure

Comprensió de textos escrits

- Comprensió de la informació rellevant en textos propis de situacions quotidianes de relació social (correspondència, normes, convocatòries, plans de treball, reglaments, etc.).
- Comprensió de textos procedents dels mitjans de comunicació social (pàgines web infantils i juvenils, reportatges, etc.), amb especial incidència en la notícia, les cartes al director i les entrevistes, per cercar informació general, identificant informacions destacades, situacions i intencions comunicatives.
- Comprensió de textos de l'àmbit escolar, amb independència que es presentin en suport digital o en paper, produïts amb finalitat didàctica o d'ús social (fullets informatius o publicitaris, premsa, programes, fragments literaris), per aprendre i per informar-se.
- Integració de coneixements i d'informacions procedents de diferents suports per aprendre: comparar, classificar, identificar i interpretar els coneixements i les informacions, atenent especialment les dades que es transmeten mitjançant gràfics, esquemes, taules i altres il·lustracions.
- Ús d'estratègies per a la comprensió lectora: elaboració i comprovació d'hipòtesis, realització d'inferències, descobriment del significat de les paraules a partir del context i consultant als diccionaris, mesures correctores si falla la comprensió (relectura) i resum final de la informació.
- Utilització dirigida de les tecnologies de la informació i la comunicació com a instrument de treball per localitzar, seleccionar i organitzar la informació.
- Ús de diferents tipus de biblioteques (d'aula, de centre, de barri o de localitat, virtuals), de manera cada cop més autònoma, per obtenir informació i models per a la producció escrita, coneixent i respectant les normes de funcionament d'aquestes.
- Interès pels textos escrits com a font d'informació i d'aprenentatge i com a mitjà de comunicació d'experiències i de regulació de la convivència.
- Identificació dels elements gràfics característics d'alguns tipus de textos (còmic, etc.): vinyetes, globus, onomatopeies, signes convencionals, etc., per aplicar-los a la comprensió dels textos.
- Interpretació de sentits figurats i de significats no explícits als textos, especialment en els dels mitjans de comunicació, mostrant una actitud crítica davant els missatges que suposin qualsevol tipus de discriminació.

- Participació en jocs lingüístics motivadors que facilitin la comprensió lectora (endevinalles, acudits, dites, refranys, sopes de lletres, mots encreuats, etc.).

Composició de textos escrits

- Producció de textos escrits propis de la vida social de l'aula (normes, notes, cartes, convocatòries, plans de feina, etc.), d'acord amb les característiques pròpies d'aquests gèneres.
- Composició de textos d'informació i opinió característics dels mitjans de comunicació social –en particular, de la premsa local– sobre fets i esdeveniments que resultin significatius, amb especial incidència en la notícia, l'entrevista, la ressenya de llibres o de música, la carta al director, etc., en situacions reals o simulades.
- Composició de textos propis de l'àmbit acadèmic per obtenir, organitzar i comunicar informació (qüestionaris, enquestes, resums, esquemes, informes, descripcions, explicacions, etc.), reconeixent-ne l'estructura i aplicant-la a la comprensió i producció de textos.
- Reconeixement i ús d'elements gràfics i paratextuals en els textos (cartells, còmics, anuncis, etc.) per facilitar la comprensió i per aplicar-los en les produccions pròpies: il·lustracions, gràfics, taules, tipografia, etc.
- Valoració de l'escriptura com a eina de relació social, de comunicació de coneixements, experiències i necessitats, font d'informació i d'aprenentatge, i com a mitjà d'organització i resolució de problemes de la vida quotidiana.
- Ús cada cop més autònom de programes informàtics de processament de textos per a la comprensió, la interpretació i la producció.
- Cura de la qualitat i presentació dels textos (ordre, traç, etc.) per garantir una comunicació fluida i clara i cercant vies personals d'expressivitat i de creativitat.
- Respecte per la norma ortogràfica, aplicant-la en les pròpies produccions escrites.
- Ús d'estratègies en la producció de textos: planificació (concreció de la intenció comunicativa, del destinatari, del tipus de text, selecció i organització del contingut, etc.), redacció de l'esborrany i revisió o reescriptura del text per millorar-lo.

- Transposició de textos (dramatització d'un relat, conversió d'un relat en còmic, pràctica del pas d'estil directe a indirecte en la narració, etc.) per millorar la composició de textos escrits.

Bloc 3. Educació literària

- Coneixement, identificació i lectura guiada de diferents textos literaris: mostres de literatura tradicional oral (faules, llegendes, cançons populars, etc.); adaptacions d'obres clàssiques i literatura infantil i actual (contes, biografies, autobiografies, novel·la, etc.) i altres gèneres (teatre o poesia), tant en suport escrit com audiovisual.
- Lectura personal, silenciosa i en veu alta, d'obres adequades a l'edat i als interessos.
- Lectura comentada de poemes, relats i obres teatrals, tenint en compte les convencions literàries (gèneres, figures, etc.) i la presència de determinats temes i motius recurrents.
- Coneixement i valoració del text literari com a font de comunicació, d'aprenentatge, de plaer, de coneixement d'altres móns, temps i cultures, i com a fet cultural.
- Participació en activitats d'animació que consolidin l'hàbit lector, com el contacte amb autors, presentacions de llibres, sessions de llibrefòrum, etc., mostrant preferències personals, amb sentit crític, en la selecció de llibres i gust per compartir els sentiments i les emocions que produeixen.
- Ús actiu de la biblioteca del centre i participació en activitats literàries (premis, murals, col·loquis amb autors, etc.) a l'aula, al centre, a la comunitat, etc.
- Audició, comprensió, memorització i recitació de diferents textos poètics adequats a l'edat, amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.
- Recreació i composició de poemes i relats per comunicar sentiments, emocions, estats d'ànim o records, reconeixent les característiques d'alguns textos models i recursos que permeten l'expressió creativa per aplicar-los a les produccions pròpies.
- Pràctica de diferents tipus de lectura d'obres i textos literaris adequats a l'edat i als interessos de l'alumnat: lectura silenciosa, en veu alta, expressiva i dramatitzada, representació i dramatització de textos literaris.

Bloc 4. Coneixement de la llengua

- Identificació de diferents tipus de situacions comunicatives, informals i formals i de les relacions entre els elements del context de situació i les formes lingüístiques amb les quals es manifesten els discursos orals i escrits, reconeixent els registres més adequats per a cada situació i adequant-hi la pròpia expressió.
- Anàlisi de la importància del context en el discurs i identificació dels components de la situació comunicativa.
- Reconeixement d'estructures narratives, instructives, informatives, descriptives i explicatives, per aplicar-les tant en la comprensió com en la composició.
- Aplicació de les normes ortogràfiques, apreciand-ne el valor social i la necessitat d'utilitzar-les als escrits propis.
- Utilització de procediments de derivació, comparació i contrast, per jutjar la correcció de les paraules per a la generalització de normes ortogràfiques.
- Observació de formes lèxiques, ortogràfiques i sintàctiques a partir de la comparació i la transformació d'enunciats (inserció, supressió, canvi d'ordre, segmentació i recomposició) per valorar la gramaticalitat dels resultats i facilitar el desenvolupament dels conceptes lingüístics i del metallenguatge.
- Consciència positiva de la varietat lingüística existent en el context social i escolar, respectant les expressions dels parlants d'altres llengües.
- Reconeixement de les llengües de l'Estat espanyol i la seva localització, valorant positivament la riquesa lingüística que suposen i evitant els prejudicis sobre les llengües i sobre els seus parlants.
- Reflexió, ús i definició intuïtiva aplicant-la en la producció discursiva pròpia de la terminologia següent: denominació dels textos treballats; síl·laba tònica i àtona; enunciat: frase i oració; tipus d'enunciats: declaratiu, interrogatiu, exclamatiu, imperatiu i exhortatiu; noms (individuals, col·lectius, concrets i abstractes), enllaços, preposicions, conjuncions; grup de paraules: nucli i complements, adjectiu, temps verbal (pretèrit indefinit, pretèrit imperfecte i pretèrit perfecte; persona gramatical; mode imperatiu i infinitiu; subjecte i predicat; complements del nom i complements del verb.
- Identificació dels constituents fonamentals de l'oració (subjecte i predicat, complements del nom i del verb) i del paper semàntic del subjecte (agent, pacient) a través de la manipulació d'oracions senzilles.
- Comparació d'estructures sintàctiques per observar significats, l'equivalència semàntica d'aquests o possibles alteracions del significat i per adequar el missatge a la situació comunicativa.

- Exploració i reflexió sobre les possibilitats d'ús de diversos enllaços entre oracions (causa, conseqüència, finalitat, contradicció, condició, etc.) per a l'organització del discurs en la composició de textos.
- Inserció, coordinació i enllaç d'oracions com a procediments propis de l'explicació, per millorar la coherència i la cohesió textuals.
- Transformació d'oracions d'activa a passiva i viceversa, amb la finalitat de construir els conceptes d'agent i d'objecte per a la comprensió de determinats textos.
- Utilització del pas d'estil directe a estil indirecte en la narració.
- Observació de relacions entre paraules i exploració de formes lèxiques per descobrir algunes particularitats del vocabulari: els arcaïsmes, neologismes, estrangerismes; paraules homònimes, polisèmiques, sinònimes i antònimes, locucions i frases fetes, famílies i camps lèxics.

Criteris d'avaluació

1. Participar en situacions de comunicació, dirigides o espontànies, respectant les normes de la comunicació: torn de paraula, organitzar el discurs, escoltar i incorporar les intervencions d'altri.

Amb aquest criteri s'avalua tant la capacitat i la iniciativa per intervenir en les diverses situacions d'intercanvi oral que es produeixen dins l'aula i en l'àmbit escolar, com l'actitud amb què s'hi participa: el respecte i l'ús de les normes que regeixen l'intercanvi lingüístic i l'organització i l'adequació del propi discurs. Aquestes competències requereixen capacitat per observar i per analitzar les situacions comunicatives (finalitat, nombre i característiques dels participants, lloc on es produeix l'intercanvi, etc.) i per determinar-ne les seves característiques, de manera conscient, per procedir adequadament en cada context. En el mateix sentit, es valorarà també si és capaç d'establir relacions harmòniques amb els altres, incloent l'habilitat per iniciar, mantenir i finalitzar una conversa i la disposició a tenir en compte i incorporar les aportacions que els altres realitzen.

2. Expressar-se oralment per transmetre fets, coneixements i opinions o per dur a terme les diferents funcions comunicatives, utilitzant un vocabulari precís i una estructura coherent.

Aquest criteri avalua si els alumnes s'expressen de manera clara, organitzada i coherent, d'acord amb el gènere i amb la situació de comunicació. Han de ser capaços

de seleccionar els continguts rellevants i d'expressar-los utilitzant el lèxic i les fórmules adequades, amb els recursos propis d'aquestes situacions, com el to de veu, la postura i els gests apropiats. S'ha de valorar la capacitat de produir oralment relats i exposicions de classe i de manifestar adequadament les opinions pròpies, així com la d'explicar en veu alta les reflexions sobre els aspectes que s'aprenen.

3. Comprendre el sentit global dels textos orals, reconeixent les idees principals i secundàries i identificant idees o valors no explícits, així com qualsevol tipus de discriminació.

Amb aquest criteri es vol avaluar la competència per obtenir, seleccionar i relacionar informacions procedents dels mitjans de comunicació i del context escolar, especialment les de tipus espacial, temporal i de seqüència lògica. Entre aquesta informació rellevant es troba també la identificació de missatges que comportin algun tipus de discriminació cap als altres, per tal d'evitar-los en les pròpies produccions.

Igualment pretén avaluar si són capaços d'aprendre més enllà del sentit literal del text i de fer deduccions i inferències sobre el seu contingut, de distingir informació i opinió i d'interpretar alguns elements implícits com la ironia o el doble sentit. També es vol avaluar si han desenvolupat certa competència per reflexionar sobre els mecanismes de comprensió dels textos i la utilitat per aprendre a aprendre que comporta la reflexió sobre els procediments utilitzats.

4. Interpretar i integrar les idees pròpies amb les contingudes als textos, comparant i contrastant informacions diverses, i mostrar la comprensió per mitjà de la lectura en veu alta amb l'entonació i la fluïdesa adequades.

Aquest criteri pretén constatar que els alumnes són capaços de manejar amb autonomia progressiva informacions contingudes en textos diversos, relacionant-les entre si i amb les idees i coneixements propis, així com d'incorporar a l'activitat lectora estratègies de comprensió com identificar el propòsit de l'escrit, utilitzar indicadors textuais, avançar i retrocedir, consultar en diccionaris o cercar informació complementària.

Pretén també avaluar la comprensió a través de la lectura en veu alta, que s'ha de realitzar amb la fluïdesa i l'entonació adequades, i la lectura silenciosa, valorant el propi progrés en la velocitat i en la comprensió.

5. Narrar, explicar, descriure, resumir i exposar opinions i informacions en textos relacionats amb situacions quotidianes i escolars, de manera

ordenada i adequada, relacionant els enunciats entre si; emprant de manera habitual els procediments de planificació i revisió dels textos així com les normes gramaticals i ortogràfiques i tenint cura del traç, l'ordre i la presentació.

Aquest criteri pretén verificar que són capaços d'expressar-se per escrit produint textos coherents, amb diferents intencions comunicatives, amb respecte per les normes gramaticals i ortogràfiques, i seguint les passes pròpies del procés de producció d'un escrit (planificació i redacció d'esborranys, escriptura del text i revisió). Han de ser capaços de produir textos propis de les relacions interpersonals a l'aula (cartes, normes, programes d'activitats, convocatòries, plans de feina col·lectius, etc.), dels mitjans de comunicació social referits a fets pròxims a la seva experiència (notícies, entrevistes, ressenyes de llibres o de música, cartes al director, etc.), així com els d'ús habitual en altres àrees d'aprenentatge. De manera especial, cal avaluar la capacitat per elaborar els textos que permeten progressar en l'autonomia per aprendre (resums, esquemes, informes, descripcions, explicacions).

Cal avaluar també la capacitat per expressar-se per escrit tenint en compte també l'aspecte formal de les produccions, així com la consecució d'un estil creatiu.

En l'àmbit literari, s'avaluarà la capacitat per recrear poemes o relats utilitzant determinats recursos com la rima o el ritme en els poemes.

6. Llegir per iniciativa pròpia i com a font de plaer textos literaris de la tradició oral i de la literatura infantil adequats al cicle, reconeixent-ne les característiques per millorar l'escriptura i expressant les pròpies opinions i gustos personals sobre els textos llegits.

Amb aquest criteri s'avalua la disposició de l'alumnat cap a la lectura; si llegeix amb freqüència i si ha incorporat la lectura com un hàbit de la seva vida quotidiana, tant per aprendre o informar-se com per plaer. Es valora si utilitza, per pròpia iniciativa i de manera espontània, fonts escrites per a la recerca d'informació o per a l'entreteniment personal; si mostra interès per fer-ho; si té criteris personals de selecció de lectures, temes i textos i si expressa les pròpies opinions i gustos personals sobre els textos llegits.

Es valora també si reconeix les característiques bàsiques dels textos i si aplica aquest coneixement a les pròpies composicions escrites.

7. Utilitzar estratègies per localitzar, recuperar, resumir informació, i realitzar inferències en la lectura de textos, identificant les idees principals i secundàries.

Aquest criteri pretén avaluar si són capaços de cercar, localitzar i seleccionar informació o idees rellevants que apareixen explícites en els textos (convocatòries, programes d'activitats, plans de feina, etc.) actuant d'acord amb allò que s'hi indica; d'informar-se sobre fets pròxims a la seva experiència en els mitjans de comunicació, a través de les tecnologies de la informació i la comunicació i en textos de diferents fonts, utilitzant la lectura ràpida de titulars i entrades de notícies per anticipar el contingut global; d'utilitzar el subratllat i altres tècniques per determinar les idees principals i les secundàries explícites en els textos escolars, per obtenir, ampliar, interpretar i valorar dades.

També s'ha d'avaluar la capacitat per transcendir el significat superficial i per extreure inferències directes: induir esdeveniments predictibles, deduir el propòsit dels textos o identificar algunes generalitzacions; captar, fins i tot, les ironies o el doble sentit.

En els textos literaris s'ha d'avaluar la identificació de les idees principals d'alguns poemes o la capacitat per seguir relats no lineals, així com l'habilitat per comprendre les relacions entre els personatges de les històries, quan no apareixen explícites, o d'anticipar determinats continguts.

8. Utilitzar amb facilitat i de manera autònoma les biblioteques, videoteques, etc. i comprendre els mecanismes i procediments d'organització i selecció d'obres i altres materials. Col·laborar en la cura i millora dels materials bibliogràfics i d'altres documents disponibles a l'aula i al centre.

En aquest criteri s'avalua si són capaços d'utilitzar les biblioteques que tenen al seu abast de manera activa i autònoma, si han desenvolupat el gust per la lectura i les actituds i els procediments necessaris per ser-ne usuaris habituals i si mostren iniciativa per fer-ho i per participar en les activitats que s'hi relacionen. S'ha de valorar també el coneixement del funcionament i de l'organització de les biblioteques, així com la capacitat i la disposició per col·laborar en el seu manteniment i cura.

9. Identificar canvis que es produeixen en les paraules, els enunciats i els textos en realitzar segmentacions, canvis en l'ordre, supressions i insercions que fan millorar la comprensió i l'expressió oral i escrita.

Amb aquest criteri es vol avaluar l'habilitat per observar, analitzar i reconèixer els efectes que la inserció, la supressió, el canvi d'ordre, la segmentació i la recomposició produeixen en els enunciats i en els textos, de manera que s'identifiquin tant els

problemes en l'escriptura i en l'expressió oral com l'origen de determinades dificultats en la comprensió i s'utilitzi aquesta reflexió per millorar.

Aquests procediments d'anàlisi han de permetre considerar el text críticament; reflexionar sobre el contingut del text i avaluar-lo; considerar i avaluar la seva estructura, l'ús del llenguatge, els recursos literaris o el punt de vista i l'ofici de l'autor.

10. Comprendre i utilitzar la terminologia gramatical i lingüística pròpia del cicle en les activitats de producció i comprensió de textos.

Aquest criteri pretén comprovar si s'han adquirit els coneixements gramaticals bàsics sobre la llengua. Vol constatar que empren aquests aprenentatges en la realització i revisió dels seus textos per aconseguir una comunicació millor. Igualment es valorarà l'ús de la terminologia que permeti discutir alguns problemes lingüístics, ordenar les observacions realitzades i explicar allò que s'ha après. Al final de l'etapa aquests continguts inclouen les denominacions dels textos, els elements que constitueixen els enunciats, el coneixement dels diversos tipus de paraules (nom, adjectiu, verb, etc.) i nocions bàsiques sobre com estan formades (variacions de gènere i de nombre, nombre i persona, prefixos i sufixos, etc.).

11. Participar en situacions comunicatives evitant els estereotips lingüístics i mostrant una actitud positiva davant les diferències i davant la diversitat lingüística de l'entorn.

Amb aquest criteri s'avalua la capacitat dels alumnes per expressar-se en situacions comunicatives diverses mostrant respecte per les diferències, així com per mantenir una actitud d'escolta i de respecte per les manifestacions dels altres. Es valora també el reconeixement de la diversitat lingüística existent en l'àmbit escolar i social, el respecte i la valoració d'aquesta pluralitat com a riquesa cultural individual i col·lectiva i com a font d'aprenentatge.

12. Ús de programes informàtics de processament de textos.

Amb aquest criteri s'avalua si l'infant utilitza programes informàtics de processament de textos per elaborar composicions i treballs escrits i per obtenir informació i organitzar-la segons les fases del procés de producció escrita. Es valora també si empra els recursos que ofereixen els programes de processament de textos per millorar la presentació formal i creativa dels escrits.

LLENGUA CATALANA I LITERATURA

Objectius

L'ensenyament de la llengua catalana i literatura a l'etapa de l'educació primària té com a objectius desenvolupar en l'alumnat les capacitats següents:

1. Utilitzar la llengua per relacionar-se i per expressar-se de manera adequada en l'activitat social i cultural, per participar en diverses situacions de comunicació aplicant les regles bàsiques de comunicació i adoptant una actitud de respecte davant els sentiments i les aportacions de les altres persones, per prendre consciència dels propis sentiments i idees i per controlar la pròpia conducta seguint normes de comportament democràtiques.
2. Comprendre i expressar-se oralment i per escrit en els diversos contextos de l'activitat social i cultural, analitzant els discursos amb sentit crític.
3. Utilitzar les destreses lingüístiques bàsiques de la llengua catalana de manera eficaç: escoltar, parlar, llegir i escriure, tant com a instrument de recerca, recull i processament d'informació per a l'aprenentatge en les diferents àrees del currículum (discussió, observació, documentació, esquema, guió, resum, notes, etc.), com per escriure textos.
4. Utilitzar, en situacions relacionades amb l'escola i amb la seva activitat, els diversos tipus d'escrits mitjançant els quals es produeix la comunicació amb les institucions públiques o privades.
5. Valorar la necessitat d'assolir l'ús normalitzat de la llengua catalana.
6. Expressar-se oralment i per escrit amb correcció i coherència per satisfer necessitats de comunicació en diferents situacions i contextos, desenvolupant la creativitat, la sensibilitat i l'estètica en l'ús personal del llenguatge.
7. Llegir amb fluïdesa i entonació adequades, comprenent diferents tipus de textos adaptats a l'edat i utilitzant la lectura com a mitjà per ampliar el vocabulari i fixar l'ortografia.
8. Utilitzar els propis coneixements sobre la llengua per expressar-se per escrit amb correcció, tenint cura de l'estructura del text, del traç, l'ordre i la netedat, coneixent i utilitzant les normes gramaticals bàsiques per parlar de manera adequada, coherent i correcta i per comprendre textos orals i escrits.

9. Emprar, de manera autònoma, els mitjans de comunicació social i les tecnologies de la informació i la comunicació com a instruments de treball i aprenentatge per obtenir, interpretar i valorar informacions i opinions diferents.
10. Conèixer, respectar i interessar-se per la diversitat lingüística de l'Estat espanyol, de la nostra comunitat i de la societat en general, valorant-ne l'existència com a fet cultural enriquidor comú.
11. Utilitzar la lectura com a font de plaer i d'informació, considerant-la com un mitjà d'aprenentatge i d'enriquiment personal i apropant-se a obres rellevants de la tradició literària per desenvolupar hàbits de lectura.
12. Reflexionar sobre els diferents usos socials de les llengües per evitar els estereotips lingüístics que suposen judicis de valor i prejudicis classistes, racistes o sexistes.
13. Comprendre textos literaris de diferents gèneres adequats en temàtica i complexitat i iniciar-se en els coneixements de les convencions específiques del llenguatge literari.
14. Posar en pràctica hàbits i estratègies de feina que permetin tant l'activitat individual com l'aprenentatge cooperatiu, col·laborant activament i amb responsabilitat en el treball en grup.

Continguts

Primer cicle

Bloc 1. Escoltar, parlar i conversar

- Participació activa i cooperadora en interaccions comunicatives espontànies pròpies de la vida quotidiana i de l'activitat d'aula (avisos, instruccions, converses, narracions de fets vitals o sentiments, etc.) i en altres de més formals i dirigides (assemblees, diàlegs, explicacions, etc.), valorant i respectant les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu oral: escolta atenta, mirada a l'interlocutor, respecte pel torn de paraula, volum de veu i ritme adequat, fórmules de cortesia.
- Participació en situacions d'aprenentatge compartit, per recollir i intercanviar informació i opinions, planificar accions conjuntes, resoldre conflictes o arribar a acords, amb una actitud de cooperació i respecte per les aportacions i opinions de les altres persones.

- Producció de textos orals per expressar idees, sentiments, emocions, desitjos, opinions i vivències i per planificar accions, amb l'ús elements lingüístics i no lingüístics per afavorir la comprensió i l'expressió.
- Interès per expressar-se oralment de manera correcta, amb entonació i pronunciació adequades i exposició clara, mantenint el tema i emprant un llenguatge cada cop més precís, no discriminatori i respectuós amb les diferències.
- Comprensió i valoració de textos orals de caràcter narratiu, descriptiu i informatiu, propers a l'experiència infantil, procedents dels mitjans de comunicació, captant-ne el sentit global i la informació rellevant.
- Comprensió i producció de textos orals per aprendre, tant de caràcter quotidià (explicacions de classe, converses, explicacions sobre l'organització de la feina) com de caràcter més formal i didàctic (descripcions senzilles, resums orals, etc.).
- Utilització d'estratègies per comprendre els missatges orals i per potenciar-ne l'expressivitat.
- Valoració dels mitjans de comunicació social com a instrument per aprendre i accedir a informacions i experiències d'altres persones.
- Comprensió d'informacions procedents de diferents suports audiovisuals, establint relacions entre elles (identificació, classificació, comparació).
- Memorització, escolta i recitació de textos i jocs lingüístics senzills o de tradició oral procedents de la literatura popular de les Illes Balears: dites, contes, endevinalles, cançons, rodolins, embarbussaments, gloses, etc.

Bloc 2. Llegir i escriure

Comprensió de textos escrits

- Comprensió d'informacions concretes de textos de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, pròxims a l'experiència infantil (cartells, horaris, invitacions, felicitacions, normes, notes, avisos, notícies, etc.) identificant-ne la informació rellevant.
- Aplicació d'estratègies per a la comprensió de textos: identificació del títol, anticipació del contingut a partir de les il·lustracions, formulació i comprovació d'hipòtesis i preguntes, relectura, explicació del sentit del text després d'haver-lo llegit.

- Comprensió d'informacions en textos molt vinculats a l'experiència, produïts amb finalitat didàctica o d'ús quotidià (fullets, descripcions, instruccions i explicacions) per aprendre i informar-se.
- Comprensió d'informació general sobre fets i esdeveniments pròxims a l'experiència infantil en textos dels mitjans de comunicació social, amb especial incidència en la notícia i identificant aspectes no explícits senzills.
- Integració de coneixements i informacions procedents de diferents suports (llibres, ràdio, televisió, premsa, etc.), per aprendre, ampliar el vocabulari i contrastar informació comparant, identificant i classificant.
- Valoració dels textos escrits com a font d'informació i aprenentatge i com a mitjà de comunicació d'experiències i de regulació de la convivència.
- Lectura personal, guiada i expressiva, de textos narratius de literatura infantil i d'altres adequats a l'edat i als interessos.
- Recerca i localització d'informació sobre temes d'interès en textos procedents de diferents suports (diccionaris d'imatges, fitxes d'ortografia, llibres, revistes, etc.).
- Ús dirigit de les tecnologies de la informació i de la comunicació i de les biblioteques per obtenir informació i models per a la composició escrita.
- Participació en jocs lingüístics per millorar la lectura comprensiva (embarbussaments, endevinalles, acudits, sopes de lletres, etc.).

Composició de textos escrits

- Valoració de l'escriptura com a eina de comunicació, com a font d'informació i d'aprenentatge, i com a mitjà d'organització i resolució de problemes de la vida quotidiana.
- Coneixement i ús del codi escrit per a la producció de textos breus per comunicar coneixements, experiències o necessitats (narracions, llistes, notes, missatges, etc.) i com a recurs per a l'expressivitat i la creativitat.
- Producció de textos escrits propis de situacions quotidianes pròximes a l'experiència infantil (invitacions, felicitacions, notes, cartes, avisos, etc.) utilitzant les característiques usals d'aquests gèneres.
- Producció de textos escrits utilitzant elements gràfics i paratextuals que facilitin la comprensió (il·lustracions, subratllats, tipus de lletres, colors, etc.).
- Composició de textos propis dels mitjans de comunicació social (titulars, peus de foto, notícies breus, etc.) sobre esdeveniments pròxims a

l'experiència infantil utilitzant suports habituals a l'àmbit escolar (murals, diaris escolars, revistes, etc.).

- Creació de textos relacionats amb l'àmbit escolar per obtenir, organitzar i comunicar informació: cartells, murals, qüestionaris, descripcions, explicacions senzilles, llistes utilitzades com a resum o esquema, etc.
- Ús d'estratègies del procés de l'escriptura: planificació (observació de models, funció, destinatari, tipus de text, estructura), redacció d'esborranys, i revisió del text per millorar-lo.
- Interès per la cura i presentació dels textos escrits (ordre, traç, etc.), així com per la norma ortogràfica i per la recerca de recursos personals que afavoreixin l'expressivitat i la creativitat.
- Actitud de cooperació i de respecte en les situacions d'aprenentatge compartit, en grup gran i petit.
- Iniciació en l'ús de programes informàtics de processament de textos en tasques senzilles.

Bloc 3. Educació literària

- Escolta de textos literaris i lectura guiada i autònoma, en silenci i en veu alta, d'alguns textos de la tradició popular de la nostra comunitat (endevinalles, refranys, cançons de triar, faules, rodolins, etc.) adequats als interessos infantils.
- Ús dels recursos de la biblioteca de l'aula i del centre incloent documents audiovisuals com a mitjà d'aproximació a la literatura pròpia i com a font d'informació i plaer.
- Valoració de l'autonomia lectora, interès per l'elecció de temes i textos per a la comunicació de les preferències personals i apreciació del text literari com a recurs de gaudi personal.
- Recreació i reescriptura de textos narratius i de caràcter poètic (endevinalles, refranys, etc.) utilitzant models amb imaginació i creativitat.
- Dramatització de textos literaris i de situacions de la vida quotidiana.
- Comprensió, memorització i recitat de poemes amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequats.
- Identificació cada cop més crítica dels missatges i valors que transmeten els textos, expressant els sentiments i les emocions que provoquen.

Bloc 4. Coneixement de la llengua

- Identificació de diferents tipus de situacions comunicatives i socials i reconeixement del seu paper com a factor condicionant dels intercanvis comunicatius.
- Observació de les diferències entre llengua oral i escrita a través d'experiències de comunicació en situacions diverses.
- Reconeixement de la relació entre so i grafia en el sistema de la llengua.
- Identificació de la paraula com a unitat bàsica amb significat i com a instrument bàsic per a la segmentació de l'escriptura, observant el seu paper dins l'oració.
- Identificació de sinònims i antònims, famílies de paraules, camps semàntics, mots polisèmics, etc., en relació amb la comprensió i producció de textos.
- Comparació d'estructures sintàctiques elementals per observar equivalències semàntiques o alteracions de significat.
- Identificació dels contextos en què la comunicació es produeix mitjançant textos escrits, valorant la importància de l'escriptura en determinats àmbits.
- Coneixement i aplicació de les normes ortogràfiques més senzilles.
- Valoració positiva de la varietat lingüística existent en el context social i escolar, mostrant interès per la manera en què els parlants d'altres llengües expressen les seves sensacions, experiències i idees.
- Transformació d'enunciats: substitució, inserció, supressió, canvi d'ordre i segmentació d'enunciats per observar el seu funcionament i adquirir nous recursos.
- Inici a la reflexió sobre la llengua mitjançant activitats d'identificació i ús dels termes en la producció i interpretació i aplicant els nous coneixements a la pròpia producció discursiva:
 - denominació dels textos
 - enunciat, paraula, síl·laba
 - noms: propis, comuns
 - gènere: masculí i femení
 - nombre: singular i plural
- Distinció dels temps verbals: present, passat i futur a través de la manipulació de frases i enunciats per observar com s'expressen les accions i la temporalitat d'aquestes.
- Reconeixement de les síl·labes dins de les paraules i iniciació a l'ordre alfabètic.
- Identificació de les característiques bàsiques dels textos narratius, descriptius i explicatius senzills per la comprensió i producció.

Criteris d'avaluació

1. Participar en situacions de comunicació dirigides o espontànies respectant les normes de l'intercanvi comunicatiu: torn de paraula, escoltar, mirar l'interlocutor, mantenir el tema.

Amb aquest criteri s'avalua tant la capacitat, disposició i iniciativa de l'infant per intervenir en les diverses situacions d'intercanvi oral que es produeixen dins l'àmbit escolar com l'actitud amb què hi participa. Aquestes competències estan íntimament relacionades amb la capacitat de l'infant per observar i determinar, de manera intuïtiva, les característiques de les situacions comunicatives (finalitat, participants, lloc on es duen a terme, etc.), així com la manera com ajusta la seva actuació a la situació comunicativa.

S'avalua també el respecte per les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu i l'adequació del discurs a la situació de comunicació.

2. Expressar-se de manera oral, amb pronunciació correcta i ús d'un vocabulari adequat, a través de textos que presentin fets, vivències, idees, sentiments i opinions de forma organitzada.

Aquest criteri pretén avaluar la capacitat de l'infant d'expressar-se de manera clara i precisa segons les característiques i situació de comunicació, emprant el lèxic, les fórmules lingüístiques, l'entonació i la pronunciació adequades, i estructurant cada cop més el propi discurs.

Es valora l'augment del bagatge lèxic de l'infant, així com l'ús adequat que fa de les noves incorporacions i aprenentatges relacionats amb l'expressió oral.

Valora també la capacitat d'expressió personal a través de la comunicació oral de fets, vivències, idees, sentiments i opinions, controlant la pròpia conducta amb l'ajuda del llenguatge.

3. Comprendre el sentit global dels textos orals d'ús habitual, identificant-hi la informació més rellevant.

Aquest criteri fa referència a la capacitat per comprendre textos orals de la vida quotidiana (intencionalitat, idees principals, etc.), tant de l'aula com de l'entorn més pròxim a l'infant o d'alguns mitjans de comunicació. En aquest cicle, el criteri fa

referència a l'obtenció d'informacions globals o molt concretes que els permetin realitzar tasques o participar de manera fluïda en la vida de l'aula.

Aquest criteri pretén avaluar també el desenvolupament d'una certa competència per reflexionar, de manera encara molt elemental, sobre els mecanismes de comprensió de textos i sobre les formes com es produeixen els diferents missatges.

4. Localitzar informacions concretes i realitzar inferències directes en la lectura de textos.

Aquest criteri fa referència a la capacitat per detectar i comprendre informació o idees rellevants indicades explícitament als textos (informacions concretes en avisos, notes, invitacions, en textos escolars, etc.), però també a la capacitat de l'infant per anar més enllà del significat superficial per extreure inferències directes basades en el text, com a iniciació a la competència d'aprendre a aprendre.

En el cas dels textos narratius literaris, aquesta capacitat suposa la identificació dels fets principals que permeten la construcció d'una història, dels personatges principals o d'inferir algunes qüestions senzilles que tenguin relació amb el context de la història (temps, lloc on succeeixen els fets, etc.).

Cal avaluar també el desenvolupament de la destresa per obtenir informació sobre les idees que apareixen al text utilitzant estratègies de comprensió lectora i a través d'elements no estrictament textuals (gràfics o paratextuals): imatges, distribució del text, tipografia, etc.

5. Participar en situacions comunicatives formals i no formals evitant els estereotips lingüístics i mostrant una actitud positiva davant les diferències i davant la diversitat lingüística de l'entorn.

Amb aquest criteri s'avalua la capacitat de l'infant per expressar-se amb respecte cap a les diferències i per mantenir una actitud positiva cap a les manifestacions de les altres persones. Es valora també el respecte per la diversitat de llengües que es dona a l'àmbit escolar i social, la valoració d'aquesta pluralitat com a riquesa cultural i com a font d'aprenentatge i l'interès per la forma com els parlants d'altres llengües manifesten idees, sentiments, etc.

6. Llegir textos diversos en veu alta i en silenci per aprendre o com a font de plaer, mostrant iniciativa i interès per la lectura i per l'elecció dels textos.

Amb aquest criteri es valoren tant els aspectes formals de la lectura (l'adquisició completa del procés de descodificació, amb velocitat, pauses i entonació adequades) com l'ús que en fa l'infant. Es valora si utilitza, per pròpia iniciativa i de manera espontània, fonts escrites per a la recerca d'informació o per a l'entreteniment personal; si mostra interès per fer-ho; si desenvolupa progressivament criteris personals de selecció de lectures, temes i textos i si expressa les pròpies opinions i gustos personals sobre els textos llegits.

7. Relacionar, posant exemples concrets, la informació continguda en textos escrits pròxims a l'experiència infantil amb les pròpies vivències i idees, i mostrar la comprensió a través de la lectura en veu alta.

Amb aquest criteri s'avalua la capacitat per relacionar les pròpies vivències, experiències i coneixements amb la informació nova que apareix en els textos escrits, a més de la capacitat per relacionar les diferents informacions procedents de diversos textos d'ús escolar, identificant-les, comparant-les i classificant-les.

Es valorarà també la comprensió dels textos escrits mitjançant la lectura en veu alta, després de la lectura silenciosa, de textos coneguts o senzills, i a través del resum oral de les informacions globals, idees i característiques rellevants del text.

8. Redactar i reescriure diferents textos relacionats amb l'experiència infantil segons models clars, utilitzant tècniques de producció de textos, respectant les normes gramaticals i ortogràfiques bàsiques i els aspectes formals (traç, ordre, presentació, etc.).

Amb aquest criteri s'avalua l'adquisició del codi escrit. L'infant ha de ser capaç de redactar textos propis de les relacions interpersonals dins l'aula (avisos, felicitacions, notes, etc.), de participar en les activitats d'intercanvi escrit d'informació que es donin dins l'àmbit escolar i d'utilitzar l'escriptura per aprendre i per organitzar els propis coneixements. També es valorarà l'aproximació a la literatura a través de la pràctica de jocs lingüístics o d'imitacions o recreacions d'alguns gèneres, com el conte o la poesia.

S'avaluarà també el procés d'elaboració dels escrits, que ha de contemplar-ne els aspectes bàsics: la planificació (a través de models i de pautes) o confecció d'esborranys i la revisió d'aspectes relacionats amb l'eficàcia de l'escrit (obtenció de la finalitat desitjada) amb la coherència i amb la correcció gramatical i ortogràfica bàsiques, que en aquest cicle suposa l'ús de les regles ortogràfiques elementals: segmentació de paraules, ús de la coma en enumeracions, el punt i la interrogació.

9. Llegir i comprendre textos literaris de la tradició oral i de la literatura infantil adequats, així com alguns aspectes formals simples de la narració i de la poesia amb la finalitat de donar suport a la lectura i a l'escriptura d'aquests textos. Memoritzar, reproduir i representar textos orals senzills.

Aquest criteri avalua la capacitat de desenvolupar l'hàbit d'escoltar i de gaudir amb els textos literaris propis del cicle, especialment amb els de caire narratiu i poètic (cançons, refranys, endevinalles, embarbussaments, etc.), de comprendre el seu sentit general mitjançant la reflexió i la interpretació de certes convencions específiques, com l'estructura narrativa simple i la rima. S'ha d'avaluar també l'estima i l'adopció de d'actituds positives cap al text literari, així com la incorporació de la lectura a la seva vida quotidiana. Es valorarà també la participació en activitats de dramatització, recreació, memorització i recitat de poemes i de textos senzills amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequats.

10. Identificar de manera guiada alguns canvis que es produeixen en les paraules, en els enunciats i en els textos quan es fan segmentacions, canvis d'ordre, supressions i insercions que milloren la comprensió i l'expressió oral i escrita.

Es tracta d'avaluar l'habilitat per observar, analitzar i reconèixer els efectes que produeixen els canvis en l'ordre, les segmentacions, les supressions i les insercions en els enunciats i en els textos, de manera que s'identifiquin tant els problemes en l'escriptura i en l'expressió oral com l'origen de determinades dificultats en la comprensió i en l'expressió oral i escrita, així com per iniciar-se en els mecanismes bàsics de la reflexió metalingüística.

11. Comprendre i utilitzar la terminologia gramatical i lingüística elemental en les activitats relacionades amb la producció i comprensió de textos.

Amb aquest criteri es vol comprovar si són capaços d'utilitzar els termes gramaticals i lingüístics elementals (denominacions dels textos, enunciat, paraula i síl·laba; nom comú i nom propi; singular i plural; masculí i femení), de manera adequada, en les activitats que es realitzin a l'aula. Aquest ús suposa un determinat grau d'elaboració dels conceptes als quals es refereixen els termes. També es valorarà la iniciativa en l'ús espontani i l'interès per utilitzar aquests termes.

12. Iniciar-se en l'ús de programes informàtics de processament de textos.

Amb aquest criteri s'avalua si l'infant adquireix, de manera progressiva, autonomia en la utilització bàsica de programes informàtics de processament de textos per aplicar-los a les produccions i composicions escrites pròpies i com a suport del procés de la lectura i de l'escriptura.

Segon cicle

Continguts

Bloc 1. Escoltar, parlar i conversar

- Participació activa i cooperadora en interaccions comunicatives espontànies pròpies de la vida quotidiana i de l'activitat d'aula (informacions, converses reguladores de la convivència, discussions, narracions de fets vitals o sentiments, etc.) i en altres de més formals i dirigides (assemblees, debats, entrevistes, instruccions, explicacions, etc.), respectant l'ordre espacial, cronològic o lògic en el discurs i valorant i respectant les normes que regeixen l'intercanvi comunicatiu oral: escolta atenta, mirada a l'interlocutor, respecte pel torn de paraula, papers diversos en l'intercanvi, to de veu, postures i gestos adequats, fórmules de cortesia, etc.
- Utilització de la llengua per prendre consciència de les idees i dels sentiments propis i dels de les altres persones i per regular la pròpia conducta.
- Participació en situacions d'aprenentatge compartit per recollir i intercanviar informació i opinions, planificar accions conjuntes, resoldre conflictes, arribar a acords i manifestar les pròpies opinions, mostrant una actitud de cooperació i de respecte per les aportacions i opinions de les altres persones.
- Interès per expressar-se oralment de manera correcta, amb exposició clara i entonació i pronunciació adequades, utilitzant elements lingüístics i no lingüístics i emprant un llenguatge cada cop més precís, no discriminatori i respectuós amb les diferències.
- Comprensió i valoració de textos orals de caràcter narratiu, descriptiu i informatiu procedents dels mitjans de comunicació o d'Internet, amb especial incidència en la notícia, per obtenir informació general sobre fets i esdeveniments significatius.

- Comprensió i producció de textos orals per aprendre i per informar-se, tant els produïts amb finalitat didàctica com els de caràcter informal o quotidià (converses) o més formal (exposicions de classe, entrevistes, debats).
- Utilització d'estratègies que facilitin la comprensió dels missatges orals i en potenciïn l'expressivitat.
- Valoració dels mitjans de comunicació social com a instrument per aprendre i accedir a informacions i experiències d'altres persones.
- Ús de documents videogràfics i sonors com a mitjà per obtenir, seleccionar i relacionar informacions rellevants (identificació, classificació, comparació).
- Escolta i recitació de textos i jocs lingüístics o de tradició oral procedents de la literatura popular de les Illes Balears: dites, contes, endevinalles, cançons, rodolins, embarbussaments, rondalles, llegendes, gloses, etc., memoritzant-ne alguns.
- Identificació de les idees principals i secundàries i dels missatges no explícits senzills en textos orals.

Bloc 2. Llegir i escriure

Comprensió de textos escrits

- Comprensió de textos de situacions quotidianes de relació social (correspondència escolar, regles de joc, normes de classe, etc.), identificant-ne la informació rellevant.
- Comprensió d'informació general en textos procedents dels mitjans de comunicació social, incloent les web infantils, fent especial incidència en la notícia i en les cartes al director, localitzant informacions destacades en titulars, portades, entrades de notícies, etc.
- Aplicació d'estratègies per a la comprensió de textos: formulació i comprovació d'hipòtesis, inferència d'informació, consulta del diccionari, relectura i resum de les idees bàsiques dels textos llegits o dels aspectes més destacats.
- Comprensió de textos de l'àmbit escolar amb finalitat didàctica o d'ús social (fullets, descripcions, instruccions i explicacions) per aprendre i per informar-se.
- Comprensió d'informació rellevant en textos per obtenir, organitzar i comunicar informació (qüestionaris, resums, informes senzills, descripcions, explicacions, etc.).

- Integració de coneixements i d'informacions procedents de diferents suports per aprendre i contrastar informació (comparació, classificació, identificació i interpretació).
- Coneixement funcional dels elements bàsics del còmic i dels discursos descriptius, narratius, poètics i teatrals per aplicar-lo a la comprensió i interpretació dels textos.
- Interès pels textos escrits com a font d'informació, d'aprenentatge, i com a mitjà de comunicació d'experiències i de regulació de la convivència.
- Identificació de sentits figurats i de significats no explícits als textos, especialment en els dels mitjans de comunicació, adoptant actituds crítiques elementals cap als missatges que transmeten.
- Participació en jocs lingüístics (mots encreuats, sopes de lletres, jeroglífics, cal·ligrames, etc.).
- Ús d'estratègies per sintetitzar i estructurar la informació localitzada: notes, esquemes, resums, mapes conceptuals, etc.
- Lectura expressiva en veu alta amb pronunciació, ritme i entonació adequats.
- Utilització dirigida de les tecnologies de la informació i la comunicació i de les biblioteques per obtenir informació i models per la composició escrita.

Composició de textos escrits

- Producció de textos per comunicar coneixements, experiències, necessitats i opinions i com a recurs d'expressió personal creativa.
- Producció de textos escrits propis de situacions quotidianes de relació social (correspondència escolar, invitacions, felicitacions, notes, avisos, sol·licituds, normes de convivència, etc.), utilitzant les característiques usuals d'aquests gèneres.
- Composició de textos d'informació i opinió propis dels mitjans de comunicació social sobre esdeveniments que resultin significatius, amb especial incidència en la notícia i en les cartes al director, en situacions simulades o reals.
- Reconeixement de finalitats dels textos procedents dels mitjans de comunicació: entretenir, informar, argumentar, convèncer.
- Producció de textos escrits utilitzant elements gràfics i paratextuals que facilitin la comprensió (il·lustracions, subratllats, tipus de lletres, colors, etc.).

- Reconeixement de l'estructura del textos propis de l'àmbit acadèmic (qüestionaris, resums, informes, descripcions, explicacions, etc.), aplicant-la a la comprensió i producció de textos.
- Ús d'estratègies bàsiques de producció de textos: planificació (funció, destinatari, selecció de la informació, tipus de text, estructura, etc.), redacció d'esborranys i revisió del text per millorar-lo.
- Interès per la cura i presentació dels textos escrits i respecte per les normes ortogràfiques.
- Ús de les normes ortogràfiques i dels signes de puntuació en les produccions escrites, valorant-ne la necessitat i mostrant interès per resoldre dubtes utilitzant diferents mitjans.
- Valoració de l'escriptura com a eina de comunicació, de relació social i d'obtenció i reelaboració de la informació i dels coneixements.
- Utilització guiada de programes informàtics de processament de textos.

Bloc 3. Educació literària

- Lectura guiada de diferents textos de tradició oral de la nostra comunitat: faules, llegendes, cançons, tirallongues, etc.; adaptacions d'obres clàssiques, de literatura narrativa infantil o actual (contes, biografies, relats, etc.), de diferents gèneres i en diferents suports.
- Escolta i lectura guiades, personal, silenciosa i en veu alta d'obres adequades a l'edat i als interessos de l'alumnat.
- Coneixement de la biblioteca del centre i participació en activitats literàries que fomentin l'autonomia lectora i el plaer per la lectura (premis, murals, col·loquis amb autors, etc.), a l'aula i al centre, adquirint criteris i gustos personals.
- Valoració del text literari com a vehicle de comunicació, font de coneixement d'altres móns, temps i cultures i com a recurs de gaudi personal.
- Audició, comprensió i memorització de diferents textos i recitació de poemes amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.
- Dramatització de situacions i de textos literaris adequats a l'edat.
- Recreació i composició de poemes, relats, etc. per comunicar sentiments, emocions, estats d'ànim o records, analitzant i reconeixent les característiques de textos models.

Bloc 4. Coneixement de la llengua

- Reconeixement dels elements del context comunicatiu com a factors que incideixen en la selecció de les formes orals o escrites de l'intercanvi comunicatiu.
- Reconeixement de les diferències més rellevants entre la llengua oral i escrita.
- Reconeixement dels diferents tipus de situacions comunicatives, informals i formals, i dels registres més adequats per a cada situació.
- Identificació d'estructures narratives, instructives, explicatives i descriptives per la comprensió i la producció.
- Comparació d'estructures sintàctiques elementals per observar-ne l'equivalència semàntica o possibles alteracions del significat.
- Identificació i ús de les normes ortogràfiques i gramaticals bàsiques, apreciand-ne el valor social i la necessitat d'aplicar-les als escrits propis, utilitzant diversos mitjans de consulta dels dubtes.
- Comparació de formes lèxiques, ortogràfiques i sintàctiques transformant enunciats mitjançant la inserció, supressió, canvi d'ordre, segmentació i recomposició, per jutjar la gramaticalitat dels resultats i facilitar el desenvolupament dels conceptes lingüístics i del metallenguatge.
- Reflexió, ús i definició intuïtiva en les activitats d'interpretació i producció de la terminologia següent: denominació dels textos treballats; enunciat, paraula, síl·laba; gènere, nombre; determinants, article, quantificadors; temps verbal (present, passat, futur d'indicatiu); noms (propis, comuns, individuals, col·lectius).
- Reconeixement de les modalitats oracionals declarativa, interrogativa i exhortativa, analitzant les diferents formes que pot presentar una oració en relació amb el seu significat.
- Reconeixement de característiques morfològiques i semàntiques en les relacions entre les paraules per la forma (flexió, composició i derivació) i pel significat (sinònims i antònims), en relació amb la comprensió i composició de textos.
- Reflexió sobre les diverses possibilitats d'ús de diversos enllaços entre oracions (addició, causa, oposició, contradicció, etc.), explorant-les en relació amb la composició de textos.
- Identificació dels constituents fonamentals de l'oració, subjecte i predicat i d'alguns papers semàntics del subjecte (agent, pacient, etc.).

- Valoració positiva de la varietat lingüística existent en el context social i escolar, mostrant interès per la manera com els parlants d'altres llengües expressen les seves sensacions, experiències, idees, opinions i coneixements.
- Ús dels recursos lingüístics bàsics per a la millora de la composició escrita: inserció i coordinació d'oracions com a instrument per afavorir la coherència i la cohesió textuals.

Criteris d'avaluació

1. Participar en situacions de comunicació dirigides o espontànies, respectant les normes de l'intercanvi comunicatiu: torn de paraula, exposar amb claredat, entonar adequadament, organitzar el discurs, escoltar i incorporar les intervencions dels altres.

Amb aquest criteri es pretén avaluar tant la capacitat i la iniciativa per intervenir en les diverses situacions d'intercanvi oral que es produeixen dins l'aula, com l'actitud amb què s'hi participa, tant pel que fa al respecte i ús de les normes que regeixen l'intercanvi lingüístic com a l'organització i adequació del propi discurs. Aquestes competències estan íntimament relacionades amb la capacitat per observar i analitzar les situacions comunicatives (finalitat, nombre de participants, lloc on es produeix l'intercanvi, etc.) i per determinar-ne les característiques de manera cada cop més conscient i procedir adequadament en cada context. En el mateix sentit es valorarà si és capaç d'establir relacions harmòniques amb els altres, incloent l'habilitat per iniciar i mantenir una conversa i la disposició a tenir en compte i incorporar les aportacions que els altres realitzen.

2. Expressar-se oralment mitjançant textos que presentin coneixements, idees, fets, vivències, sentiments, opinions, etc., amb una estructura coherent i amb vocabulari, pronunciació, entonació i ritme adequats.

Amb aquest criteri s'avalua la competència per expressar-se de manera coherent en situacions diverses i per utilitzar la llengua com a instrument d'aprenentatge i de regulació de la pròpia conducta. S'observarà si poden comunicar coneixements, opinions o vivències emprant un lèxic cada cop més ampli i precís, així com les fórmules lingüístiques, el ritme, l'entonació i la pronunciació adequades.

3. Identificar, comentar i expressar el sentit global de textos orals reconeixent-ne les idees principals i secundàries, i també qualsevol tipus de discriminació.

Amb aquest criteri s'avalua la competència per obtenir, seleccionar, relacionar i explicar informació rellevant procedent de situacions habituals a l'aula, que es produeixen tant per relacionar-se com per aprendre, i les que es donen en l'entorn social (família, mitjans de comunicació, etc.). Entre aquesta informació rellevant s'hi troba, també, el reconeixement de missatges que comportin algun tipus de discriminació cap a les altres persones, per tal d'evitar-los en les produccions pròpies. Es pretén avaluar també si ha desenvolupat una certa competència per reflexionar sobre els mecanismes de comprensió dels textos i sobre la utilitat d'aprendre a aprendre que la reflexió sobre els procediments utilitzats comporta.

4. Llegir i comprendre textos literaris de la tradició oral i de la literatura infantil adequats al cicle, reconeixent les característiques bàsiques de la narració i la poesia, amb la finalitat de donar suport a la lectura i a l'escriptura d'aquests textos i memoritzant-ne, reproduint-ne i representant-ne alguns.

Aquest criteri avalua la capacitat de gaudir de manera cada cop més autònoma amb la lectura i amb els textos literaris adequats a l'edat i als interessos del cicle, de comprendre el seu sentit a través de la interpretació de certes convencions específiques, com els temes recurrents, els elements del relat literari i la rima. S'ha d'avaluar també l'actitud positiva cap a la lectura com a activitat pròpia de la vida quotidiana. Es valorarà la capacitat d'explorar característiques bàsiques de l'estructura dels textos, per aplicar-los a les produccions pròpies i d'explorar també els recursos expressius i creatius simples, seguint models, en activitats de dramatització, recreació, memorització i recitat de poemes i de textos amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.

5. Participar en situacions comunicatives formals i no formals, oralment i per escrit, evitant els estereotips lingüístics i mostrant una actitud positiva davant les diferències i davant la diversitat lingüística de l'entorn.

Amb aquest criteri s'avalua la capacitat de l'infant per expressar-se amb respecte cap a les diferències, tant oralment com per escrit, i per mantenir una actitud positiva cap a les manifestacions i comunicacions dels altres. Es valora també el respecte per la diversitat de llengües que es dona a l'àmbit escolar i social, la valoració d'aquesta

pluralitat com a riquesa cultural i com a font d'aprenentatge i l'interès per la forma com els parlants d'altres llengües manifesten idees, sentiments, coneixements, experiències, etc.

6. Interpretar i integrar les pròpies idees amb la informació continguda en els textos d'ús escolar i social, mostrant-ne la comprensió a través de la lectura en veu alta, amb la fluïdesa i l'entonació adequades, valorant els propis progressos.

Amb aquest criteri es vol comprovar si els infants utilitzen les seves experiències i coneixements per establir relacions entre les idees i la informació del text. Han de ser capaços d'utilitzar estratègies de localització d'informació, de comprensió (ser conscients del propòsit de la lectura, utilitzar indicadors textuais i contextuais per formular i comprovar hipòtesi, etc.) i estratègies per resoldre els dubtes que es presentin (avançar i retrocedir, consultar diccionaris o cercar informació complementària).

També s'avalua la comprensió a través de l'explicitació de les informacions globals del text, de les seves idees i característiques rellevants i de la lectura en veu alta, que s'ha de realitzar ja amb certa seguretat, sense vacil·lacions, repeticions o bots de paraules. És important assegurar en aquest cicle que la descodificació es du a terme adequadament i de manera fluïda.

S'avalua també la valoració que fa l'infant dels seus avanços, tant en els aspectes mecànics de la lectura com en el de la comprensió de textos de tipologies diverses.

7. Localitzar, recuperar i resumir informació explícita i realitzar inferències directes en la lectura de textos.

Amb aquest criteri es pretén valorar si són capaços de detectar i d'entendre informació o idees rellevants explícites als textos (correspondència de l'àmbit escolar, normes de classe, regles de joc, notícies, cartes al director, textos escolars, etc.), així com d'ultrapassar el significat superficial per extreure'n inferències directes basades en el text: anticipar esdeveniments predictibles, deduir el propòsit dels textos o identificar algunes generalitzacions efectuades en el text.

Es valora també la capacitat per localitzar i extreure informacions de textos senzills per integrar-los en l'elaboració i presentació de treballs de l'àmbit escolar.

En els textos literaris s'ha d'avaluar la identificació de les idees principals d'alguns poemes (quan estan indicades expressament), la capacitat per reconèixer el conflicte en els contes, l'habilitat per comprendre les relacions entre els personatges de les històries

(quan no apareixen de manera explícita) o l'anticipació d'alguns esdeveniments. També s'han d'avaluar les destreses per emprar determinats aspectes no estrictament textuals que ajudin a la identificació de les idees principals: tipografia en titulars o entrades de notícies, en portades; subratllats, negretes en epígrafs i altres llocs destacats dels textos, etc.

8. Llegir amb freqüència i per iniciativa pròpia diferents tipus de textos, manifestant preferències en la selecció d'aquestes lectures i expressant les pròpies opinions i gustos personals sobre els textos llegits.

Amb aquest criteri es pretén avaluar si l'infant ha incorporat la lectura com a un hàbit de la seva vida quotidiana, tant per aprendre o informar-se com per entreteniment. Es valora si utilitza, per iniciativa pròpia i de manera espontània, fonts escrites per a la recerca d'informació o per a l'entreteniment personal; si mostra interès per fer-ho; si té criteris personals de selecció de lectures, temes i textos i si expressa les opinions pròpies i gustos personals sobre els textos llegits.

9. Redactar, reescriure i resumir textos significatius en situacions quotidianes i escolars, de manera ordenada i adequada, utilitzant tècniques de producció de textos (planificació i revisió dels textos), tenint cura de les normes gramaticals i ortogràfiques i dels aspectes formals (traç, ordre i presentació, etc.), tant en suport paper com digital.

Es tracta d'avaluar la capacitat per redactar els textos propis de les relacions interpersonals a l'aula (cartes, normes de convivència, avisos, sol·licituds, etc.), així com altres propis dels mitjans de comunicació social, referits a fets pròxims a la seva experiència. De manera especial cal avaluar la capacitat per elaborar textos que permetin progressar en l'autonomia per aprendre: resums, descripcions o explicacions.

En l'àmbit literari, s'avaluarà la capacitat per recrear i imitar poemes o relats utilitzant determinats recursos com la rima o el ritme, de manera intuïtiva, en els poemes. Aquest criteri ha de verificar que la producció de textos escrits es du a terme d'acord amb les passes pròpies d'aquest procés (planificació i elaboració d'esborranys, escriptura del text, revisió) i que valoren la utilitat de seguir-los per aconseguir un èxit més complet i adequat a la intenció comunicativa.

En tots els escrits, s'avaluarà l'ús de les normes ortogràfiques i gramaticals bàsiques, així com la presentació clara, neta i ordenada. En aquests processos, convé avaluar l'habilitat en l'ús dels mitjans informàtics per a elaborar i presentar els textos.

10. Comprendre i utilitzar adequadament la terminologia gramatical i lingüística pròpia del cicle en les activitats de comprensió i producció de textos.

Aquest criteri pretén comprovar que han adquirit els coneixements gramaticals bàsics i que saben utilitzar la terminologia apropiada per referir-s'hi: denominacions dels textos, temps verbals (present, passat i futur), determinants, articles, quantificadors, prefixos, sufixos, paraules derivades, sinònims i antònims, etc. Cal valorar també l'ús d'aquesta terminologia per parlar sobre el funcionament de la llengua i com a suport per explicar i reflexionar sobre el que s'ha après.

11. Identificar alguns canvis que es produeixen en les paraules, els enunciats i els textos en fer segmentacions, canvis d'ordre, supressions i insercions que fan millorar la comprensió i l'expressió oral i escrita.

Amb aquest criteri s'avalua l'habilitat per observar i per reconèixer els efectes que les insercions, supressions, canvis d'ordre, segmentacions i recomposicions produeixen en els enunciats i en els textos, de manera que s'identifiquin tant els problemes en l'escriptura i en l'expressió oral com l'origen de determinades dificultats en la comprensió, i que s'utilitzi aquesta reflexió per millorar-les.

Aquests procediments d'anàlisi han de permetre considerar el text de manera crítica; reflexionar sobre el contingut i avaluar-ne l'estructura, l'ús del llenguatge, els recursos literaris o el punt de vista i l'ofici de l'autor.

12. Emprar la biblioteca d'aula i del centre, conèixer i respectar els seus mecanismes d'organització i funcionament i les possibilitats que ofereix.

Aquest criteri avalua la participació en les activitats de lectura en l'àmbit escolar i, especialment, en les biblioteques; la seva autonomia d'ús, el coneixement dels procediments bàsics i dels mecanismes d'organització i de selecció dels diferents materials, així com les possibilitats que ofereix cada un. També es valorarà l'interès i la iniciativa per la lectura i per les activitats que s'hi relacionen, l'adquisició d'hàbits de lectura per plaer, el respecte per les normes d'ús i l'actitud col·laboradora i participativa en el bon funcionament de la biblioteca.

Tercer cicle

Continguts

Bloc 1. Escoltar, parlar i conversar

- Participació activa i cooperadora en situacions comunicatives de relació social, especialment les dirigides a afavorir la convivència, resoldre conflictes i arribar a acords (assemblees, debats, dilemes morals, etc.), valorant i respectant les normes que regeixen la interacció oral (torns de paraula, escolta atenta, papers diversos en l'intercanvi, exposició clara, to de veu, postures i gests adequats) i les fórmules de cortesia.
- Comprensió de textos orals procedents dels mitjans de comunicació o d'Internet, amb incidència especial en la notícia, l'entrevista, el reportatge infantil i els debats i comentaris d'actualitat, per obtenir informació general sobre fets i esdeveniments que resultin significatius, i diferenciant informació d'opinió.
- Comprensió del sentit global de textos orals, diferenciant les idees principals i secundàries, reconeixent idees no explícites i valorant els continguts transmesos.
- Comprensió i producció de textos orals, tant els produïts amb finalitat didàctica com de caràcter quotidià (narració d'experiències personals, converses) o de caràcter més formal (exposicions de coneixements i opinions, entrevistes o debats) per aprendre i per informar-se.
- Producció de missatges orals propis dels mitjans de comunicació social, per oferir i compartir informació i opinió.
- Interès per expressar-se oralment de manera correcta, amb exposició clara i fent ús d'estratègies que facilitin la comprensió dels missatges orals i en potenciïn l'expressivitat.
- Valoració i anàlisi dels mitjans de comunicació i de les seves finalitats socials com instruments per aprendre i per accedir a informacions i experiències d'altres persones.
- Ús de documents videogràfics i sonors com a mitjà per obtenir, seleccionar i relacionar, amb autonomia progressiva, informacions rellevants per ampliar els aprenentatges (identificació, classificació, comparació).
- Utilització de la llengua per prendre consciència de les idees, opinions, experiències i sentiments propis i dels altres i per regular la pròpia conducta, emprant un llenguatge cada cop més precís, no discriminatori i respectuós amb les diferències.
- Actitud de cooperació i de respecte en les situacions d'aprenentatge compartit mitjançant la participació, les aportacions i la manifestació de

l'opinió pròpia amb respecte per les idees, les opinions i els coneixements dels altres.

Bloc 2. Llegir i escriure

Comprensió de textos escrits

- Comprensió i identificació de la informació rellevant en textos propis de les situacions quotidianes de relació social: correspondència, normes, programes d'activitats, convocatòries, plans de feina o reglaments.
- Comprensió de textos procedents dels mitjans de comunicació social (incloses web infantils i juvenils) amb incidència especial en la notícia, l'entrevista i les cartes al director, per obtenir informació general, localitzant informacions destacades.
- Ús de les biblioteques, incloent les virtuals, de manera cada cop més autònoma, per obtenir informació i models per a la producció escrita respectant les normes d'ús i tenint cura dels llibres i altre material.
- Comprensió de textos de l'àmbit escolar, en suport paper o digital, per aprendre i per informar-se, per accedir a la cultura, per planificar i realitzar tasques concretes, i per descobrir el seu aspecte creatiu i lúdic, tant els produïts amb finalitat didàctica com els d'ús social (fullets informatius o publicitaris, premsa, programes, fragments literaris), mostrant gust i valoració per la lectura.
- Integració de coneixements i informacions procedents de diversos suports, per aprendre (comparació, classificació, identificació, interpretació) amb atenció especial a les dades que es transmeten mitjançant gràfics, esquemes i altres il·lustracions.
- Utilització dirigida de les tecnologies de la informació i la comunicació per a la localització, selecció i organització d'informació.
- Interpretació de sentits figurats i de significats no explícits als textos, especialment en els dels mitjans de comunicació amb actitud crítica i rebuig pels missatges que suposen qualsevol tipus de discriminació.
- Interès pels textos escrits com a font d'aprenentatge i com a mitjà de comunicació d'experiències i de regulació de la convivència.
- Aplicació d'estratègies per a la comprensió de textos: formulació i comprovació d'hipòtesis, inferència d'informació, síntesi, relectura, identificació de les idees principals i secundàries, ús del diccionari, etc.

- Participació en jocs lingüístics motivadors que contribueixin al desenvolupament de la comprensió lectora (endevinalles, acudits, dites, refranys, sopes de lletres, mots encreuats, etc.).
- Identificació d'elements gràfics propis d'alguns tipus de textos: vinyetes, globus, onomatopeies, etc., aplicant-los a la comprensió.

Composició de textos escrits

- Composició de textos propis de situacions quotidianes pròxims a l'experiència infantil, com invitacions, felicitacions, notes, avisos, sol·licituds, normes de convivència, etc.
- Producció de textos escrits propis de l'àmbit acadèmic per comunicar coneixements, experiències i opinions i per obtenir, organitzar i comunicar informació (qüestionaris, resums, esquemes, informes, descripcions, explicacions, etc.) d'acord amb les característiques pròpies d'aquests gèneres.
- Composició de textos d'informació i opinió propis dels mitjans de comunicació social, en particular de la premsa local (titulars, peus de fotografies, notícies breus, etc.) sobre fets i esdeveniments que resulten significatius, amb especial incidència en la notícia, l'entrevista, la ressenya de llibres o de música o la carta al director, en situacions reals o simulades a l'aula i en suports habituals de l'àmbit escolar.
- Elaboració de textos amb finalitats diverses utilitzant elements gràfics i paratextuals per facilitar la comprensió (il·lustracions, taules, gràfics, tipografia, etc.).
- Ús d'estratègies de producció de textos: planificació (concreció de la intenció comunicativa i del destinatari, del tipus de text, selecció de la informació, de l'organització i estructura del contingut, etc.), redacció d'esborranys, i revisió del text per millorar-lo.
- Interès per la cura, qualitat i creativitat dels textos escrits (ordre, traç, presentació), aplicant les normes ortogràfiques.
- Valoració de l'escriptura com a eina de comunicació i de relació social, d'aprenentatge, d'obtenció i reelaboració de la informació i dels coneixements, i com a mitjà d'organització i de resolució de problemes de la vida quotidiana.
- Iniciació a l'ús de programes informàtics de processament de textos.

- Transposició de textos: dramatització de relats, conversió d'un relat en un còmic, pas d'estil directe a indirecte, etc., per millorar les produccions escrites.

Bloc 3. Educació literària

- Lectura guiada de diferents textos literaris: mostres de literatura tradicional oral (faules, llegendes, cançons populars, etc.), adaptacions d'obres clàssiques i altres textos narratius de literatura actual (contes, biografies, autobiografies, novel·la, etc.) o d'altres gèneres (teatre o poesia), tant en suport escrit com audiovisual i informàtic.
- Coneixement i valoració del text literari com a font de comunicació, de plaer, de joc, d'aprenentatge i de coneixement d'altres móns, temps i cultures.
- Lectura autònoma, amb adquisició de criteris d'elecció de temes i textos i expressió de les preferències personals.
- Audició, comprensió, memorització i recitació de diferents textos poètics adequats a l'edat, amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequats.
- Lectura comentada de poemes, relats i obres teatrals, tenint en compte les convencions literàries (gèneres, figures, etc.) i la presència de certs temes i motius recurrents.
- Ús de la biblioteca del centre i participació en activitats literàries que consolidin l'hàbit lector (premis, murals, col·loquis amb autors, etc.).
- Recreació i composició de poemes i relats per comunicar sentiments, emocions, estats d'ànim o records a partir de l'anàlisi de les característiques d'alguns models i amb l'ajuda de recursos que permetin l'expressió creativa.
- Pràctica de diferents tipus de lectura amb obres i textos literaris adequats a l'edat i als interessos de l'alumnat: lectura personal, silenciosa, en veu alta, expressiva, etc.
- Dramatització i lectura dramatitzada de textos literaris.
- Gust per escoltar, memoritzar i recitar textos de tradició literària de la nostra comunitat i d'altres llocs, com a primera aproximació al coneixement d'altres èpoques i indrets.

Bloc 4. Coneixement de la llengua

- Identificació de diferents tipus de situacions comunicatives i de les relacions entre els elements del context de situació i les formes lingüístiques que es manifesten en els discursos orals i escrits.
- Reconeixement dels registres i de la seva relació amb la situació comunicativa, adequant-hi l'expressió pròpia.
- Reconeixement de les estructures narratives, instructives, informatives, descriptives i explicatives per a la comprensió i la composició.
- Comparació d'estructures sintàctiques diverses reconeixent els diferents significats, equivalències i alteracions del significat, per aplicar-les en les produccions pròpies.
- Utilització dels mecanismes i recursos lingüístics bàsics per a l'organització del text explicatiu, per a la seva coherència i cohesió i per explorar les seves possibilitats d'ús: inserció, coordinació i enllaç d'oracions.
- Ús adequat de les normes ortogràfiques, apreciament el seu valor social i la necessitat d'ajustar-s'hi en els escrits propis.
- Identificació de formes lèxiques, ortogràfiques i sintàctiques a partir de l'anàlisi, comparació i transformació d'enunciats (inserció, supressió, canvi d'ordre, segmentació i recomposició), per jutjar la gramaticalitat dels resultats, explicitant i aplicant els conceptes lingüístics i del metallenguatge.
- Utilització de procediments de derivació, comparació, composició, contrast, etc., per jutjar sobre la correcció de les paraules, analitzar-ne l'estructura, aplicar-los a la pràctica discursiva pròpia i generalitzar normes ortogràfiques.
- Exploració de l'estructura morfològica de les paraules per descobrir les formes, significats i usos bàsics en la flexió, derivació i comparació, per aplicar-los a la producció discursiva pròpia.
- Identificació d'algunes particularitats del lèxic general de la llengua: els arcaïsmes, els neologismes i els barbarismes; les paraules homònimes i les paraules polisèmiques, les locucions i frases fetes, famílies i camps lèxics, analitzant-ne formes i significats.
- Reflexió, ús i definició intuïtiva en les activitats de producció i d'interpretació de la terminologia següent: denominació dels textos treballats; síl·laba (tònica, àtona, diftong, hiat); enunciat: frase i oració; tipus d'enunciats (declaratiu, interrogatiu, exhortatiu); enllaços (preposició i conjunció); grup de paraules (nucli i complements); adjectiu; mode imperatiu i infinitiu; noms (individuals, col·lectius, concrets i abstractes); temps verbal (pretèrit indefinit, imperfecte i pretèrit perfecte); persona gramatical.

- Identificació dels constituents fonamentals de l'oració (subjecte i predicat), dels papers semàntics del subjecte (agent, pacient, causa) i de les funcions bàsiques dels grups (complements del nom i del verb), utilitzant la terminologia adequada i definint-la intuïtivament.
- Utilització del pas de l'estil directe a l'indirecte en les produccions pròpies de caire narratiu.
- Valoració positiva de la varietat lingüística del context social i escolar i de la riquesa que suposa, evitant els prejudicis sobre les llengües i els seus parlants.
- Transformació d'oracions d'activa a passiva i a l'inrevés, amb la finalitat de construir els conceptes d'agent i d'objecte per a la comprensió de determinats textos.
- Reconeixement dels diferents elements que intervenen en la comunicació: emissor, receptor, context, funció i missatge.

Criteris d'avaluació

1. Participar en situacions de comunicació de l'aula (converses, debats, col·loquis, etc.), respectant les normes de l'intercanvi comunicatiu: guardar el torn de paraula, organitzar el discurs, escoltar i incorporar les intervencions dels altres.

Amb aquest criteri es pretén avaluar tant la capacitat i la iniciativa per intervenir en les diverses situacions d'intercanvi oral que es produeixen dins l'aula, com l'actitud amb què s'hi participa, tant pel que fa al respecte i ús de les normes que regeixen l'intercanvi lingüístic com a l'organització i adequació del discurs propi. Aquestes competències requereixen capacitat per observar i analitzar les situacions comunicatives (finalitat, nombre i característiques dels participants, lloc on es produeix l'intercanvi, etc.), per determinar-ne les característiques de manera conscient i procedir de manera adequada en cada context. En el mateix sentit es valorarà si és capaç d'establir relacions harmòniques amb els altres, incloent l'habilitat per iniciar, mantenir i finalitzar una conversa i la disposició a tenir en compte i incorporar les aportacions que els altres realitzen.

2. Expressar-se oralment utilitzant textos que presentin de manera coherent i amb vocabulari precís coneixements, fets i opinions.

Aquest criteri ha d'avaluar si els alumnes s'expressen de manera organitzada i coherent, d'acord amb el gènere i amb la situació de comunicació. Han de ser capaços de seleccionar els continguts rellevants i d'expressar-los utilitzant el lèxic i les fórmules adequades, amb els recursos propis d'aquestes situacions, com el to de veu, la postura i els gestos apropiats. S'ha de valorar la capacitat de produir oralment relats i exposicions de classe i de manifestar adequadament les opinions pròpies, així com la d'explicar en veu alta les reflexions sobre els aspectes que s'aprenen.

3. Comprendre el sentit global de textos orals, reconeixent les idees principals i secundàries, identificant idees, opinions i valors no explícits i també qualsevol tipus de discriminació.

Amb aquest criteri es vol avaluar la competència per obtenir, seleccionar i relacionar informacions procedents dels mitjans de comunicació i del context escolar, especialment les de tipus espacial, temporal i de seqüència lògica. Entre aquesta informació rellevant s'hi troba també el reconeixement de missatges que suposin algun tipus de discriminació cap als altres, per tal d'evitar-los en les produccions pròpies.

Igualment pretén avaluar si són capaços d'aprendre més enllà del sentit literal del text i de fer deduccions i inferències sobre el seu contingut, de distingir informació i opinió i d'interpretar alguns elements implícits com la ironia o el doble sentit. També es vol avaluar si han desenvolupat certa competència per reflexionar sobre els mecanismes de comprensió dels textos i la utilitat per aprendre a aprendre que comporta la reflexió sobre els procediments utilitzats.

4. Localitzar i recuperar informació explícita i fer inferències en la lectura de textos, emprant estratègies de comprensió lectora, determinant-ne els propòsits principals i interpretant el doble sentit d'alguns.

Aquest criteri pretén avaluar si són capaços de cercar, localitzar i seleccionar informació o idees rellevants que apareixen explícites en els textos (convocatòries, programes d'activitats, plans de feina, etc.) actuant d'acord amb allò que s'hi indica; d'informar-se sobre fets pròxims a la seva experiència en els mitjans de comunicació, a través de les tecnologies de la informació i la comunicació i en textos de fonts diferents, utilitzant la lectura ràpida de titulars i entrades de notícies per anticipar el contingut global; utilitzar el subratllat i altres tècniques per determinar les idees principals i les secundàries explícites en els textos escolars, per obtenir, ampliar, interpretar i valorar dades.

També s'ha d'avaluar la capacitat per transcendir el significat superficial i per extreure inferències directes: induir esdeveniments predictibles, deduir el propòsit dels textos o identificar algunes generalitzacions; captar, fins i tot, les ironies o el doble sentit.

En els textos literaris s'ha d'avaluar la identificació de les idees principals d'alguns poemes o la capacitat per seguir relats no lineals, així com l'habilitat per comprendre les relacions entre els personatges de les històries, quan no apareixen explícites, o d'anticipar determinats continguts.

5. Llegir i comprendre textos literaris de la tradició oral i de la literatura infantil adequats al cicle, així com les característiques de la narració i de la poesia, per donar suport a la lectura i l'escriptura d'aquests textos. Memoritzar-ne, reproduir-ne i representar-ne alguns.

Aquest criteri avalua la capacitat de gaudir de manera autònoma amb els textos literaris adequats a l'edat i al cicle, i de comprendre'n el sentit gràcies a la interpretació d'algunes convencions específiques, com els temes recurrents, els elements del relat literari, la rima, la mesura, les comparacions i la metàfora. S'ha d'avaluar també la iniciativa i l'adquisició d'una actitud positiva cap a la lectura. Es valorarà la capacitat d'utilitzar recursos expressius i creatius en tasques de dramatització, recreació o memorització de poemes i d'altres textos.

6. Participar en situacions comunicatives oralment i per escrit, en situacions formals i no formals, evitant els estereotips lingüístics i mostrant una actitud positiva davant les diferències i davant la diversitat lingüística de l'entorn.

Amb aquest criteri s'avalua la capacitat de l'infant per expressar-se amb respecte cap a les diferències –tant de manera oral com escrita– i per mantenir una actitud positiva cap a les manifestacions i comunicacions dels altres. Es valora també el respecte per la diversitat de llengües que es dona a l'àmbit escolar i social, la valoració d'aquesta pluralitat com a riquesa cultural i com a font d'aprenentatge personal, a més de l'interès per la forma com els parlants d'altres llengües s'expressen.

7. Utilitzar de manera autònoma les biblioteques, videoteques, etc., i comprendre els mecanismes i procediments d'organització i selecció d'obres i d'altres materials. Col·laborar en el manteniment i millora dels materials bibliogràfics i altres documents disponibles a l'aula i al centre.

Amb aquest criteri s'avalua si són capaços d'utilitzar les biblioteques que tenen al seu abast de manera activa i autònoma, si han desenvolupat el gust per la lectura i les actituds i els procediments necessaris per ser-ne usuaris habituals i si mostren iniciativa per fer-ho i per participar en les activitats que s'hi relacionin. S'ha de valorar també el coneixement del funcionament i de l'organització de les biblioteques, així com la capacitat de col·laborar en el manteniment i cura d'aquestes.

8. Identificar canvis que es produeixen en les paraules, els enunciats i els textos quan es fan segmentacions, canvis d'ordre, supressions i insercions que milloren la comprensió i l'expressió oral i escrita.

Amb aquest criteri es vol avaluar l'habilitat per observar, analitzar i reconèixer els efectes que la inserció, la supressió, el canvi d'ordre, la segmentació i la recomposició produeixen en els enunciats i en els textos, de manera que s'identifiquin tant els problemes en l'escriptura i en l'expressió oral com l'origen de determinades dificultats en la comprensió i s'utilitzi aquesta reflexió per millorar. Aquests procediments d'anàlisi han de permetre considerar el text críticament; reflexionar sobre el contingut del text i avaluar-lo; considerar i avaluar-ne l'estructura, l'ús del llenguatge, els recursos literaris o el punt de vista i l'ofici de l'autor.

9. Llegir per iniciativa pròpia diferents tipus de textos i manifestar les preferències en la selecció de lectures, expressant les opinions pròpies i gustos personals sobre els textos llegits.

Amb aquest criteri s'avalua la disposició dels alumnes cap a la lectura; si llegeixen amb freqüència i si han incorporat la lectura com un hàbit de la seva vida quotidiana, tant per aprendre o informar-se com per plaer. Es valora si utilitzen, per iniciativa pròpia i de manera espontània, fonts escrites diverses per a la recerca d'informació o per a l'entreteniment personal; si mostren interès per fer-ho; si tenen criteris personals de selecció de lectures, temes i de textos i si expressen les opinions i gustos personals sobre els textos llegits.

10. Interpretar i integrar les idees pròpies amb les dels textos, comparant i contrastant informacions diverses, i mostrar la comprensió a través de la lectura en veu alta amb l'entonació i la fluïdesa adequades.

Aquest criteri pretén constatar que els alumnes són capaços de manejar amb autonomia progressiva informacions contingudes en textos diversos, així com

d'incorporar a l'activitat lectora estratègies de comprensió com identificar el propòsit de l'escrit, utilitzar indicadors textuais, avançar i retrocedir, consultar en diccionaris o cercar informació complementària.

Aquest criteri pretén també avaluar tant la comprensió a través de la lectura en veu alta, que s'ha de realitzar amb la fluïdesa i l'entonació adequades, com la lectura silenciosa, valorant el progrés en la velocitat i en la comprensió.

11. Narrar, explicar, descriure, resumir i exposar opinions i informacions en textos relacionats amb situacions quotidianes i escolars, de manera ordenada i adequada, relacionant els enunciats entre si; emprant habitualment els procediments de planificació i revisió dels textos i les normes gramaticals i ortogràfiques i fent esment als aspectes formals (traç, ordre, presentació, etc.), tant en suport paper com digital.

Aquest criteri pretén verificar que són capaços d'expressar-se per escrit produint textos coherents, amb diferents intencions comunicatives, amb respecte per les normes gramaticals i ortogràfiques, i seguint les passes pròpies del procés de producció d'un escrit (planificació i redacció d'esborranys, escriptura del text i revisió). Han de ser capaços de produir textos propis de les relacions interpersonals en l'aula (cartes, normes, programes d'activitats, convocatòries, plans de feina col·lectius, etc.), dels mitjans de comunicació social referits a fets pròxims a la seva experiència (notícies, entrevistes, ressenyes de llibres o de música, cartes al director, etc.), així com els d'ús habitual en altres àrees d'aprenentatge. De manera especial, cal avaluar la capacitat per elaborar els textos que permeten progressar en l'autonomia per aprendre (resums, esquemes, informes, descripcions, explicacions).

Cal avaluar també la capacitat per expressar-se per escrit atenent també l'aspecte formal de les produccions, així com la consecució d'un estil creatiu.

En l'àmbit literari, s'avaluarà la capacitat per recrear poemes o relats utilitzant determinats recursos com la rima o el ritme en els poemes.

12. Comprendre i utilitzar la terminologia gramatical i lingüística, pròpia del cicle, en les activitats de comprensió i producció de textos.

Aquest criteri pretén comprovar si s'han adquirit els coneixements gramaticals bàsics sobre la llengua. Vol constatar que empren aquests aprenentatges en la realització i revisió dels seus textos per aconseguir una comunicació millor. Igualment es valorarà l'ús de la terminologia que permeti discutir alguns problemes lingüístics, ordenar les observacions realitzades i explicar allò que s'ha après. Al final de l'etapa aquests

continguts inclouen les denominacions dels textos, els elements que constitueixen els enunciats, el coneixement dels diversos tipus de paraules (nom, adjectiu, verb, etc.) i nocions bàsiques sobre com estan formades (variacions de gènere i de nombre, nombre i persona, prefixos i sufixos, etc.).

13. Ús de programes informàtics de processament de textos.

Amb aquest criteri s'avalua si l'infant utilitza programes informàtics de processament de textos per a l'elaboració de composicions i treballs escrits i per obtenir informació, organitzant la informació segons les fases del procés de producció escrita. Es valora també si emprà els recursos que ofereixen els programes de processament de textos per millorar la presentació formal i creativa dels escrits.